Ч. 193 (14.442). Львів, пятниця 28. серпня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Зміна в управі львівського „Нар. Дому“.

Воєвідський уряд у Львові звільнив 26. п. м. п. Михайла Бачинського з обовязків комісаря „Народнього Дому“ з дорученням передати свої агенди новоназначеному адміністраторові п. Вельпелеві. Одночасно воєвідський уряд іменував членами прибічної ради для нового комісаря інж. д-ра Евгена Храпливого, інж. Юліяна Мудрака і проф. д-ра Адріяна Копистянського.

Перед важливими подіями в СССР.

Сталін відкликується до війська.

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Івнінг Нюз“ повідомляє з Москви, що Сталін, промовляючи в радіо до червоної армії заявив, що СССР є напередодні важливих подій. Кожної хвилини, говорив Сталін, будете мабуть приневолені посвятити життя в обороні батьківської землі.

Масові арештування в ССРР тривають далі.

МОСКВА, 27. 8. ПАТ. Секретар північно-кавказької партійної організації Евдокімов пише у „Правді“, що в Орджонікідзе, Пятигорську, Ворошилівську і в інших кавказьких містах викрили багато зорганізованих троцькістів. Євдокімов стверджує, що північний **Кавказ є спеціяльно догідним тереном для „контрреволюційної діяльности“ і тому слід за ним пильно слідкувати.** Автор підкреслює, що не зважаючи на „чистку“ між кавказькими большевиками є багато ворожих елементів. Троцькісти загніздилися на Кавказі навіть у найбільше віддалених місцевостях, де здобувши добру опінію від місцевої влади, переходять до промислових осередків.

Арештування команданта воєнної округи в Ленінграді і штабових старшин

МОСКВА, П.А.Т. У Москві кружляють поголоски, що в Ленінграді арештували команданта ленінградської воєнної округи Шапошнікова. Офіційні кола ні не потверджують ні не заперечують цих вісток.

Масові арештування переведено теж в армії. Кружляють поголоски, що в Москві арештували совітського військового аташе в Льондоні Витовта Путву, приятеля Тухачевського, по його приїзді до Москви. Путні закидають, що допомагав вдержувати звязки організації Зіновєва і Смірнова з Троцьким. Арештування Путни і кількох інших старшин штабу червоної армії пояснюють бажанням обмежити впливи Тухачевського, який має прихильників і відданих старшин у штабі та в армії. Тухачевському не довіряє політбюро за його бонапартизм і великі амбіції. Кажуть, що викрили змову військових проти Ворошилова і політичного шефа армії Гамарника. У звязку з тим переведено арештування в армії і штабах округ у Ленінграді, Києві та в армії на Далекому Сході Блюхера, який є теж небезпечний для Ворошилова. Одначе тому, що ці масові арештування між старшинами можуть викликати прикре враження закордоном, головно у Франції, їх офіційно не потвердять.

Мусоліні стрінеться з канц. Гітлером.

Загальна військова служба на Мадярщині.

ВІДЕНЬ, 27. 8. ПАТ. У звязку з розмовою канц. Гітлера з регентом Гортім віденські політичні кола переконані, що по останнім рішенні німецького уряду Мадярщина підготовляє проголошення загальної військової служби. Регент Горті хотів мабуть запевнити собі піддержку Німеччини з огляду на неминучий гострий протест Малої Антанти. Здогадуються, що регент Горті бажає довести до стрічі канц. Гітлера з Мусолінієм на невтральнім ґрунті з метою довести до особистого порозуміння між провідниками фашистівських держав.

Повстанці на вулицях Сан Себастіяну. і Маляґи.

1.000 МІЛІЦІЯНТІВ ПЕРЕЙШЛО ДО ПОВСТАНЦІВ.

АНДЕ, 27. 8. ПАТ. **Відділи мароканських військ увійшли на передмістя Сан Себастіяну, Маріна.** Під Іруном війська повстанців були вчора недалеко від Бесовії. З цього відтинку фронту доходили до Анде цілу ніч відгуки барабанного вогню скорострілів. **З Коруни повідомляють, що війська ґен. Франко вели в середу вечором бої на вулицях передмість Маляґи.** В Астурії війська повстанців заняли місцевість Тінео. **Під Кордовою перейшло до повстанців коло 1.000 міліціянтів.** Всі радіостанції повстанців заперечують вістку, бультоби урядові війська ввійшли до Пальми на Майорці.

ВУГЛЕКОПИ В РІО ТІНТО ПІДДАЛИСЯ ПОВСТАНЦЯМ.

ЛІССАБОНА, 27. 8. ПАТ. Потверджуються поголоски, що вуглекопи в Ріо Тінто піддалися. Тепер уже ціла провінція Гуельва в руках ґен. Кієпо де Ляно. **Кружляють вперті поголоски, що Маляґа піддалася, але покищо нема офіційного потвердження.**

БОЇ ЗА ІРУН.

БІРВІЯТОН, 27. 8. ПАТ. Спеціяльний кореспондент Аваса повідомляє, що наступ на Ірун тривав без перерви вчора пополудні. Коло 3. год. пополудні повстанці дістали допомогу. Відділи війська по 50 осіб пішли негайно до наступу берегом ріки Бідасоа, користаючи з нерівности терену. Урядові відділи покинули три доми, це боронилися. Літаки обох сторін перелітали над позиціями і кидали бомби та летючки над Іруном остерігаючи мешканців, якщо Ірун до вечора не піддасться, зрівнають його з землею. На французький беріг ріки Бідасоа впало 32 гарматні стрільна. Урядові війська панують над становищами повстанців, які не можуть у тяжкім терені користати з панцирних самоходів.

—o—

Фінсько-совітський конфлікт та Україна.

Цікаве, що коли народи значно віддалені від московської території підлягають впливам зза мурів Кремлю, народи, які безпосередньо сусідують з большевицькою державою, стараються в той чи інший спосіб червоним тенденціям протиставитись, боротися з ними, видвигати проти них свій світогляд, свій державницький інтерес, дарма, що часто народи ці звязані ріжними міжнародніми актами з Совітами.

До таких народів належить безсумнівно мала Фінляндія (простором Фінляндія більша від Польщі, але населення в неї всього 4 міліони), що під оглядом своєї анти-совітської, а раніше протиросійсько-царської потенції займає визначне місце в ерархії ворожих Москві народів. Подивугідні, тріюмфальні рекорди репрезентантів фінського спорту на останній Олімпіяді — пригасили дещо вагу малої денникарської замітки, що її принесли останніми днями часописи. Загубилась вона серед повені комунікатів з еспанського фронту, хоча суть її торкається проблеми, що стоїть у найтіснішому звязку з еспанськими подіями: бути комунізмові панівною течією в Европі, чи не бути.

Преса донесла про протест фінляндського посла у Москві з приводу виступу московської „Правди“, що закинула Фінляндії офензивні пляни супроти СССР, вказуючи як причину будову низки нових цивільних летунських майданів. Не обійшлося, очевидно, без обширних коментарів про співпрацю німців. (Диви ролю Ґештапо у процесі Зіновєва!). Як видно, страх большевиків все більшає, коли вони прилюдно протестують проти розбудови цивільного летунства сусідньої держави, до речі, кількадесять разів меншої. В конкретному випадку, коли мова йде про Фінляндію, треба памятати, що ця країна, країна високої культури і здорової національної творчої праці. до нині не відреклася Східної Карелії, великої фінської країни, яка простягається від Північного Океану до озера Онеги, та що девізою кожного свідомого фінця (а ним є кожний фін чи швед, за винятком 2% москалів чи ляпонців) є гасло: знищити Петроград (Ленінград). Гасло це, провідна засада Академічного Карельського Товариства, просвічувало фінським визвольним починам і змаганням за царату, просвічує зі здвоєною силою й тепер, дарма, що обставини змінились. Фінський геройський нарід маючи свою державу, має тепер змогу вести велику пропагандивну акцію за привернениям Східної Карелії. Цікаво, що у всій пропагандивній літературі на всіх зїздах нац. меншин представники поневоленої вітки фінського народу підносять вагу фінсько-української співпраці в боротьбі проти червоної Москви та дошукуються аналогій в політичному положенні обох народів. Ми зі своєї сторони не мали змоги або не старались шукати зближення з фінцями, хоча вони вже від довшого часу цікавляться нами і вважають нас за свого природного союзника, от хоч би згадати палкий привіт визначного фінського поета Ейно Лейна Україні. Правда, нам відомо нпр. про деякі прояви культурно-організаційного життя фінських українців, чисельну участь українського студентства у Варшаві на лекціях фінської мови й культури, чи врешті про співпрацю згаданого карельського академічного

товариства з варшавським „Прометеєм“, що, як
відомо, злучує всі поневолені Росією народи під
проводом України. На I. протестаційному мово-
знавчому зїзді тієї організації, що відбувся в
червні ц. р. у Варшаві, про що ми свого часу пи-
сали, була чисельно заступлена фінсько-карель-
ська делегація, якої представник виголосив ціка-
ву промову, з котрої наводимо деякі уступи, що
кидають світло на порушену на вступі справу:
„В серпні м. р. — казав делегат — прийшла
вістка, що центральний комітет комуністичної
партії у Сх. Карелії „відкликав“ серкетаря та-
мошньої партії, фінця К. Ровіо, на якого місце
призначено лотиша П. Ірклїса, що разом з секре-
тарем ленінградського партійного комітету М.
Чудовим заявили 5. народньому зібранню каре-
лійського парт. комітету, що однаково Ровіо, як
і голова нар. ком. Карелії Гиллінґ та його ка-
рельські товариші мусять уступити за свої „на-
ціоналістичні ухили“ та за „фальшування „лені-
но-сталінівської політики супроти національно-
стей“. „Чудов — продовжує свою промову де-
легат — порівняв Ровіо і Гиллінґа з їх україн-
ським товаришем Скрипником, з якого само-
вбивством почалась безоглядна русифікація
України“.

Цікаво, що „чистка“ карельського уряду
большевицькими сатрапами розпочалась в 15-літ-
тя дорпатського миру, в якому СССР визнала
політичну і культурну автономію Східної Карелії
як і фінців, що мешкають в Інґрії (провінція біля
самого Ленінграду) з правом свого уряду, мови,
адміністрації і т. д. Ще цікавіше, що згадані
фінсько-карельські „фашисти“ на чолі з Гиллін-
гом були „передовими носіями світової револю-
ції“ і до критичного моменту самі заселили Ка-
релію 120.000 москалів та виготовили больше-
викам плян майбутнього наступу червоної армії
на північну Фінляндію, Скандинавію аж до Ат-
лянтійського океану. Ця своєрідна „вірність“ за-
кінчила своє ганебне існування, не задовольнив-
ши московського шовінізму, що знищивши про-
відників, взявся за самих карельців та інгерман-
ляндців, виселюючи їх тисячами при помочі спе-
ціяльних авто-кольон в околиці Томська, Сх.
Сибірі, пущі Туркестану і Альма-Ата.

Анальогія, як бачимо, цілком схожа з поло-
женням на Сов. Україні. Тільки під тим оглядом
є ріжниці, що коли в нас усе ще існує небезпека
комунізму, у Фінляндії нема газет, які не ставлять-
ся ворожо до совітської „зрадницької“ політики.

Сучасна Фінляндія, що під проводом старого
босвика за волю, теперішнього президента Свін-
гуфвуда все кріпшає економічно й здобуває ве-
ликі засоби морального признання у всіх народів
світу, силою обставин мусить вважати карель-
сько-інгрійську проблему найважнішою пробле-
мою своєї зовнішньої політики. Країна, втиснена
між 60 тисяч озер, зосереджена на 80 тисячах
островів і острівців не може дозволити, щоб по-
збавили її на довго матірної суцільної території
на сході, що є її помостом на евразійський схід.
Історії не чуже право реваншу. Імперіялізм Мос-
ковщини не виключає майбутньої можливости
напору потомків героїв Калевали на схід. Цифра
населення не грає тут ролі, коли взяти на увагу
безуспішні намагання Петра I., Катерини II. і Ми-
коли II. винародовити фінців, бої за незалежність
чи хочби недосяжну культурну вищість фінців
над москалями. Актуальні події вказують на ве-
лику вагу фінсько-совітського конфлікту, що
назріває і матиме рішальний вплив на вислід май-
бутньої протисовітської акції. Про це добре знає
Москва, що кричить на все горло при кожній
найменшій нагоді і про це треба памятати в пер-
шу чергу нам — українцям.

КТВ.

Войтіх Стпічинський про українську проблему.

З приводу смерти польського публіциста.

Коли рівно тиждень тому автор цих рядків стрінувся у Варшаві з одним із близьких співробітників Войтіха Стпічинського, була — очевидно — мова про гостру актуальну тоді пресову полеміку у звязку з різким виступом того публіциста проти рівня польської щоденної преси, як і не можна було тоді не згадати стану здоровля Стпічинського: було річчю нотрійно відомою, що це від довгих літ важко хвора людина. Наш розмовець висловив тоді увагу, характеристичну для цілої постаті Стпічинського: Стпічинський, мовляв, ні трохи не рахується з своєю недугою і має такі пляни та задуми, начеб збірався жити 80 літ. У відношенні до особи Стпічинського не можна назвати такого підходу легкодушністю, ані дитинством чи якоюсь донкіхотерією, ані навіть браком почуття реалізму. Він просто не рахувався з кожночасними перешкодами, діючи так, як йому наказувала його імпульсивність, його темперамент і його світогляд, незалежний від ніяких побічних обставин. Так він поводився напр. у рр. 1925-26, коли на сторінках свого тижневика „Глос Правди“ провадив таку палку кампанію за поворот Пілсудського до армії і влади, що мав безупинні особисті найбільші прикрощі від тогочасного режіму; так він повівся і в минулому тижні атакуючи безоглядно манію польських журналістів шукати за сензаціями і наражуючись на прикрий конфлікт з своєю професійною організацією, — так само дав себе пізнати і в українській справі.

Кілька днів тому, у статті п. н. „Страх перед політикою у політиці“, зарахували ми Стпічинського до ряду тих польських журналістів, які до української проблеми підходять з єдино правильного, суто політичного погляду, признаючи тісний звязок української проблеми з основними проблемами Польщі, що випливають з її геополітичної ситуації. З нагоди передчасної смерти того діяча (Войтіх Стпічинський помер позавчора у Парижі у 42 році життя), варта пригадати кілька маркантних його виступів в українській справі. Не маємо річників згаданого тижневика „Глос Правди“. Але ось перед нами вирізки кількох чисел „Глосу Правди“, вже щоденника, з лютого 1927 року. У ч. 51 з 21. 11. 1927 появилась там на передовому місці стаття А. Узембла п. н. „Признання самостійности“. У тій статті казалось не тільки про право українців змагати до державної самостійности, але й більше: „...Наше порозуміння з українцями, порозуміння чесне, може повстати тільки на одній плятформі — признання змагань українського народу до повної, нічим незвязаної самостійности. І ні на мент не вагаємось сказати, що ті змагання українців признаємо, що ми готові підтримувати їх працю в тім напрямку і що тільки тих контрагентів згоперед українців признаємо чесними, які на чолі своєї програми висувають той постулят...“ Очевидно, що така вступна стаття у неначе півофіціяльному органі нового польського режіму, в несповна 6 літ після рийського миру, — викликала бурю у польській пресі, яка добачувала у ній і заповідь звороту у внутрішній національній політиці і заповідь мало не нового походу на Київ. У відповідь тим голосам Войтіх Стпічинський за своїм підписом помістив 25. II. 1927 передову статтю п. н. **„Чому Україна?“** Свій погляд прецизує там ось як:

„Упорядкування відносин на сході Европи не перестає бути актуальною проблемою міжнародньої політики, а тим більше держав, що лежать на тому сході. І коли хто не розуміє цієї проблеми поверховно, тільки як відсування конфліктів і зіштовхування їх на голови чергових поколінь, з залишенням умов, які їх витворюють, — то слід обміркувати всі речі, які ведуть до того упорядкування. Отож у нашім пересвідченні великим кроком до тої цілі буде повстання вільної і незалежної України.. Вихід на театрум світа вільної і незалежної України мусить лежати в інтересі всіх народів і політиків, що люблять мир, опертий на справедливости. Передбачлива і розумна політика не може не доцінювати ваги скріплення родини продуктивно працюючих народів могучим і багатим, здібним до праці народом українським... І хоча ми пройняті щирим бажанням мирно співжити з російським народом, вільним і незалежним, проте ми повні приязни для змагань українського народу до незалежности. Бо щойно тоді, коли цей факт в цілости завершиться — коли воля розгорне своє панування над нещасною Грузією і всіми народами, які тужать за нею та залишаються сьогодні під російським гнетом, — щойно тоді російський нарід, у рямцях своєї національної держави віднайде сам себе і стане здібним співпрацювати з іншими народами. Заки це станеться, годі казати — реально і з почуттям відповідальности — про упорядковані відносини на сході Европи...“

Той погляд В. Стпічинського на сучасний стан Східної Европи і шлях його поправи (що спричинив йому тоді багато прикростей) слідний є в двох книжках, які вийшли з-під пера того публіциста: **„Польска, ктура ідзє“** (Варшава, накл. Гезіка, 1929, 8°, стор. 230) і **„Глос Правди“** (Варшава, Гезік, 1930, 8°, стор. 282). У першій названій публікації окремий уступ п. н. „Справжні виміри національної справи“ трактує про національну політику у Польщі. Автор гостро виступає проти ендецьких рецепт зі „скріплюванням польського елементу на кресах“, але й не погоджується з проектом ППС про територіяльну автономію. Осуджує скоки нац. політики „від погроз батога до широких привілеїв“ та радить, „щоб поляки менш імаґінації зуживали на створювання собі ворогів внутрі держави, зате більше зусилля вкладали в розгляд обективних причин проявів невдоволення чи хитань тої чи іншої групи громадян“. В уступі „Польща мусить почати грати свою історичну ролю“, автор радить створити у Польщі такі умовини життя для українців, щоб вони стали атракційним осередком для українців в УССР, замість того, щоб галицькі українці дивились на здогадні привілеї, що ними большевики обдаровують українців тамошніх. Різка антиросійська і протикомуністична тенденція видна з усіх писань Стпічинського.

У краєвих польсько-українських відносинах чи — вірніше кажучи — в українському стані посідання перед 1919 р. і після нього Стпічинський не орієнтувався як слід і через те нераз попадав у суразности. Так напр. 18. XI. 1927 виступив з передовою статтею у „Глосі Правди“ п. н. „Щоб не було спізнених жалів і меланхолії втрачених користей“, що з таким обуренням осуджувала бльок національних меншин, яке здивувало його знайомих незнанням істотного стану річей та істотних причин того виборчого порозуміння не-польських народів у Польщі. Всеж, такі дисонанси були рідкі. На становищі головного редактора варшавського „Курієра Пораннего“ віднайшов свій підхід до українства м. і. поміщенням голосної у свій час статті серед дискусії після вбивства мін. Перацького, статті, яка була доказом поміркованости, толеранції і політичного розуму автора. Проблемою українського підпілля взагалі близько цікавився; на процес Барановського у Самборі делеґував від „Кур. Пор.“ двох спеціяльних кореспондентів, крім того приїхав туди й сам та переводив довгі години на розмовах з тамошніми українськими журналістами.

На національну політику В. Стпічинський впливу не мав. Карієри на травневому перевороті не зробив: випередило його чимало таких, які духом і працею багато менше були заанґажовані у підготові того перевороту і багато дальше стояли від порогів Бельведеру, куди мав завжди доступ. Тільки в останньому часі ввійшов до президії ради міністрів як організатор бюра пропаганди („бюро організації акції“), і буцімто мав дістати титул міністра чи віцеміністра. Смерть заскочила його підчас якоїсь місії у Парижі.

ік.

Серед сонця, садів і винниць.

(Із пресової конференції Комітету Свята Винозбору в Заліщиках).

I.

Цього року підготовляють у Заліщиках друге з черги „Свято винозбору". Відбудеться воно в половині вересня. Та вже тепер організатори подбали за те, щоб пресу зацікавити цією „регіональною імпрезою" і в тій цілі запросили її представників на триденну інформаційну конференцію до Заліщик.

Раннім ранком 22-го ц. м. віхав коломийський поїзд з румунської території (якою їде частинно залізнича лінія на могутній міст над широкою течією Дністра). У сяйві вчасного сонця розгортається питома для Заліщик панорама: місто в обіймах ріки, що має вигляд величавого луку, високі та стрімкі з румунського боку стіни великого дару природи: славнозвісних Дністрових ярів. Поїзд пересувається по мості дуже поволі, немов би хотів дати пасажирам як найдовшу нагоду насолоджуватись гарною панорамою.

Швидко двірець.

Нас бере під свою опіку „Інформаційне бюро" Комітету. Мешкаю у пансіоні „Вікторія", де незвичайно ввічлива власниця-українка п. Шмігельська має чисті і сонячні кімнати, дає добру обслугу і знаменитий харч. Є це дільниці старих Заліщик, тепліщих на 5° від околиць двірця, і нижчих на 20 метрів.

В 10. годині перша зустріч у приміщенні „Комісії Живця". Журналістів назагал небагато. Зі Львова напр. є крім представника „Діла" (одинокого від української преси) тільки представник „Вядомосці Рольнічих", органу Хліб. Палати і представник „Хвілі". Значно краще представлена варшавська преса, хоч і вона вислала назагал небагато журналістів.

Знайомимось.

Коротку привітальну промову виголошує заліщицький староста п. Кшижановський, який весь час є невідступним учасником усіх конференцій і поїздок та доступним для всіх інформатором.

В першу чергу оглядаємо винниці „Огородничої Школи". Цю школу оснував ще в р. 1898 Краєвий Виділ для годівлі південних овочів. В р. 1931 міністерство рільництва передало школу мін. освіти, що, здається, не було щасливою думкою. Від 1933 р. є у школі однорічні курси для абсольвентів рільничих і городничих шкіл. На курсі є тепер 27 осіб, з чого тільки 5 українців, а саме з теплого Поділля та Покуття. Мало їх, бо нема розуміння цього роду студій. Приплив курсантів зі заходу (навіть зі Шлеська) розмірно великий.

Переходимо через винницю школи. Займає вона $2^{1}/_{4}$ га і має в своїй продукції 75 прц. золотої хрупки (Chasselas dore). Нам показують свіжо щіплену лозу і корчі американського маточника, яким щіплять шляхотну европейську лозу. На плянтаціях помідорів овочі не зібрані. Довідуємось, що їх не оплачується зривати, бо тепер уже 1 кг. в гурті по 4 сотики. Оплачується тільки перший збір, коли платять по 1.20—1.30 зол. за 1 кг. Доходимо до молодих дерев морелів. Наші інформатори оповідають про велике розчарування серед морелевих садівників. Нема врожаю, як і минулого року, морелі непевні, корчі гинуть з холоду. Найповажніший дохід, який може дати огороднича продукція — це виноград. На гектарі є 4.500 корчів, при врожаю середньо $1^{1}/_{2}$—2 кг. з одного корча. Коштуємо виноград продукції школи (він іще вчасний, тому квасний), оглядаємо молоді груші і старі 38-літні (вік школи) яблуні. Це залишок із традиції школи, бо винниці заложено щойно 10 літ тому.

Зі школи ведуть нас на т. зв. тінисту пляжу звідки маємо їхати моторівками на т. зв. сонячну пляжу. Їдемо „Рекіном" проти течії Дністра, залишаючи за собою голосний від купальників і барвистий від їх строїв беріг. Ліворуч пнеться вгору лісистий стрімкий кордон Румунії, відтинок славного Дністрового яру, що хоронить заліщицьку кітловину від строгих подільських вітрів. Високо зпосеред лісу виглядає православний манастир Лідо з господарськими будинками. Здається, що не міг він вибрати романтичнішого для себе положення. Переїжджаємо коло першого мосту. Пишу „коло", бо він наполовину зруйнований від часу війни і з нашої сторони залишились тільки могутні філяри. Нам кажуть, що швидко його відбудують коштом 800 тисяч золотих, з чого половину заплатить Румунія.

Праворуч на березі розложений парк пані Турнової, власнички Заліщик. Дальше показують нам віллю, де 1933 р. мешкав маршалок Пілсудський. З цікавих інформацій, які довелось чути, подаю ще плян будови каналу здовж берега для майбутньої каналізації.

Підїжджаємо до другого моста, яким ми ранком віхали до Заліщик. І в цьому менті через міст повзе поволі поїзд. Тепер маємо враження, що боїться, чи міст витримає його тягар. І це враження мабуть правильне.

За мостом наш „Рекін" скручує до пристані, до т. зв. сонячної пляжі, викованої у могутній прибережній скелі. Маємо щастя, бо друга моторівка „здефектувала" і частина наших товаришів найшлась „закордоном", біля румунського берега. На поміч їм їде інша моторівка зі „сонячної пляжі". Чекаючи на них веду розмову з одним із місцевих достойників, які нас супроводять. Він виясняє мені, як румуни псують заліщицьку панораму і заліщицьке повітря. Експльоатація гіпсу на стінці яру нищить природний її вигляд, її барви та форми, а цукроварня потойбік занечищує часто повітря жмаками. Інтервенція в румунської влади була досі безуспішна і це велика турбота Заліщик.

Після обіду виїжджаємо величавим автокаром ПКП і двома автами на терен. Пять км. від Заліщик біжить справжня автострада, але і дальша дорога зовсім добра, так, що тільки при доїздах до винниць чи садів відчуваємо невигоди пільних доріг. Згідно з програмою нашої прогульки до вечора треба оглянути сади у Червоногороді, винниці у Хмелевій і народні вироби у дворі в Кошилівцях. Наші авта біжать з великою скорістю, так, що про записування інформацій не може бути й мови. У вікнах автобусу пересуваються більш-менше цікаві краєвиди. Цікавіші тоді, коли зявляються характеристичні яри і мальовничо в долах положені села. Менше цікаві — коли бачимо довкола зорані поля чи незорані стерниська. Нерідко вискакує буйна рістня, якщо це не кукурудзяне поле, якого є чимало, то вам пояснюють: це плянтації цукрового буряка для нової цукроварні в Тернополі, то знову — плянтації тютюну з табличками державного монополю (малоземельні плянтатори у повіті мали дістати в минулому році 888 тис. зол., тоді коли ґрунтовий податок дав четвертину з того). Спеціяльну увагу звертає нам відпоручник „Орбісу" на типову подільську „мішанку": дині, коноплі, соняшники, бульба, а нераз і капуста посіяні всуміш. З цієї нагоди один із варшавських журналістів каже: „малоросійський борщ". Відтепер починаю звертати увагу на нашу національну номенклятуру в устах присутніх журналістів. Стверджую швидко, що назва „українець" й „український" їм здебільша менше симпатична. Це — як заявляє мені один — назва „політичного напрямку", дарма, що нераз ловите варшавських журналістів на плутанині понять „рускі" і „росийскі"..

Найприкріші моменти, при яких мимохіть чуєте укол у серце, це ті, коли кажуть вам: це кольонія (здебільша свіжо поселених поляків), засібна, люди мають по кількадесять моргів, а ось (тут показують вам) „Дом людови", косцюлек, тощо. Таке доводиться зчаста чути першого, а ще більше другого дня.. Вам пояснюють, що це компактні кольонії на розпарцельованих двірських обшарах. Їх назв — буває — не зустрічаєте ще на ніяких картах (як напр.: Якубуфка). Ваші важкі думи з приводу посту-

Д-р ВОЛОДИМИР КУЧЕР.

Затьма сонця в поемі „Слово о полку Ігоря".

Історично устійнено, що похід Ігоря на половців був весною 1185-го року. З Канона затьмінь проф. Т. Оппольцера виходить, що в 1185. році було дві затьми сонця, а саме: перша повна дня 1-го травня, в середу, та друга, обручкова, дня 25. жовтня, в пятницю. (Th. v. Oppolzer: Canon der Finsternisse, Wien 1887, pag. 228/229, Blatt № 114). Друга затьма, так з огляду на свою осінню пору появи як також з огляду на те, що вона не була видна в Европі, тільки на південній півкулі, не має ніякого значіння для справи походу Ігоря на половців.

Для дослідників „Слова" важна є перша затьма в дні 1-го травня, бо вона є саме тою, про яку згадує поема у двох місцях, а саме вірш: від 40 до 43 і 102 до 104. (А. С. Петрушевич, Слово о полку Игоревѣ, Львів 1887, стор. 41 і 44) і про яке згадує також літописець в Іпатському Списку, в місці, де говориться про похід Ігоря на половців (Лѣтопис по Ипатскому Списку, Ст. Петербург, 1871, стор. 431).

Отже затьма почалася в середу, дня 1-го травня в 13-ій годині й 17,5 мінут, а скінчилася в 16-ій годині і 44,8 мінут; повне положення сонця в глухій тіні (найбільше затемнення) прийшло в 15-ій годині і 3,6 мінути. Зазначити треба, що час, тут поданий, відноситься до першого полуденника, який переходить через астрономічну обсерваторію в Ґриніч. Іконографія цієї затьми на земній кулі така: затьма йшла з заходу на схід; початок її був під 91° західної довжини ґеографічної та 10° північної ширини ґеографічної, а кінець під 71° східної довжини ґеографічної та 51° північної ширини ґеографічної. У глухій тіні місяця видне було сонце з таких місць на землі: із заливу Спокійного Океану західних побереж середущої Америки (нинішня Нікараґуа), далі зі Середущої Америки, з острову Гаїті, з Атлянтійського Океану, з Шотляндії, з кінчин південної Швеції, з Естонії, з околиць Нижнього Новгороду, південного Уралу і так дальше аж до околиць джерел ріки Ішина, допливу Оба в Азії. В Европі смуга повної затьми сягала від 58° до 54° північної ширини ґеографічної. З місць цієї смуги видно було сонце у глухій тіні місяця немов темний кружок. Місцевости, положені на північ і на південь від цієї смуги мали вже тільки півтінь місяця; з тих місць видна була частина яскравого сонячного кружка у формі ясного серпа, подібного до місяця перед новом.

У часі затьми сонця князь Ігор дійшов із своїм військом над горішній Донець. Там йому притьмарене сонце заступило дорогу, а тінь вкрила військо темінью. Питання, в якій порі дня прийшла ця затьма в околицях горішнього Донця?

Щоб якслід відповісти на це питання, треба памятати, що місцевости, висунені на 1° на схід від першого полуденника, мають полудне в 4 мінути вчасніше від місцевостей, через які йде перший полуденник. А що околиці горішнього Донця (як видно з ґеографічної карти) мають приблизно 37-ий ступінь східної ґеографічної довжини, тому полудне для них є на 148 мінут, т. зн. на 2 години і 28 мінут вчасніше від полудня у Ґриніч. На тій саме основі в околицях горішнього Донця заобсервовано 1185 року, в середу дня 1. травня повну затьму сонця в 15-ій годині й 45,5 мінути, а кінець в 19-ій годині й 12,8 мінути. Дальше запримітити треба, що околиці горішнього Донця були в часі затьми поза смугою глухої тіні місяця, тому при найбільшій затьмі, що прийшла в тих околицях в 17-ій годині й 31,6 мінути, видно було частину сонячного кружка як промінистий серпок. Як на день 1-го травня — то це було дійсно перед заходом сонця. Тоді Ігор, поглянувши на сонце, бачив його подібним до місяця, як слушно записав літописець. (Лѣтопис по Ипатскому Списку, Ст. Петербург 1871, стор. 431).

Коли порівняємо події, заподані автором у „Слові" та записки Іпатського Літопису про похід Ігоря на половців з астрономічними даними повної затьми сонця в тому часі, то бачимо дуже вірну згідність. З того виходить, що автор „Слова" або був учасником походу Ігоря, або записав поему на основі докладного переказу учасника походу. Подібно записки Іпатського Літопису передав учасник походу Ігоря. Правда, літописець подає тільки дату 22. квітня як початок походу, а зовсім не подає дати затьми сонця, одначе він описує явище затьми, а саме, що Ігор, глянувши на сонце перед заходом його, бачив його подібним до місяця, про що нема згадки у „Слові", З тої причини тяжко погодитися

пів кольонівації на Поділлі ще більше пригнітає
голосне десь із заду міркування одного із жур-
налістів: рільна реформа скріпить небавом ще
більше кольонізаційну акцію... Мабуть і не від-
чуває він, говорячи це, як воно мусить ранити
серце кожного українця.
Пільними доріжками і лісним шляхом доїж-
джаємо до величавого 40-моргового саду кн.
Любомірських. Подивляємо геометрично роз-
ставлені дерева на точно виміреному грунті. Є
тут морелі, брескви, горіхи, черешні, тощо. Нас
запевняють, що морелі тут не мерзнуть, бо квіт
не появляється вчасніше, ніж тепло затримує
свою тяглість. Рецидива холоду в інших околи-
цях робить культуру морель підприємством ду-
же ризиковним. А тут цієї рецидиви нема.
Сідаємо до авта і вертаємось тими самими
доріжками, щоб відтак через село Нагіряни
їхати в небуденно мальовничу кітловину Джу-
рину, до Червоногороду, де очікує нас княгиня
Любомирська. Та села Нагіряни не можна зали-
шити без уваги. Воно має найстаршу в повіті
церковцю, яка памятає ще турецькі часи. Близь
ко села є поле, де стояли колись табори турець-
кого мурзи Кантемира. Воно і затримало досі
назву „Кантемирівка", Звідси йшла команда
при облозі села, куди ми саме зїздили.

В. Несторович.

Пересторога перед червоним бичем.

ВАТИКАН, К.А.П. З нагоди „Громадянсько-
го тижня" в Трі Райверс у Канаді, виголосив та-
мошній апостольський делегат монс. Андрій Ка-
сеульо промову, в якій обговорював небезпеку
комунізму для людства. Між ін. бесідник ска-
зав: „Чи ми священники, чи світські люди, не
сміємо забувати, що грозить нам червоний бич
безпосередньої небезпеки для християнської ци-
вілізації.Революційні гасла комуністичної пропа
ганди підкопують релігію і законний устрій і є
небезпекою, що зростає з дня на день!..."

Перший світовий жидівський конґрес.

Притока до рефлексій на тему Всеукраїнського Національного Конгресу.

У цих днях закінчився перший світовий жи-
дівський конгрес, що засідав в Женеві. Цього
конгресу не треба змішувати з сіоністичними
конгресами, які періодично відбуваються вже від
давнього часу. Сіоністичні конгреси — це були
зїзди прихильників сіонізму, який, як відомо, має
своїм головним завданням створення самостійної
жидівської держави в Палестині. Тимчасом ни-
нішній всесвітній жидівський конгрес був зїздом
представників жидівства з усіх держав світу (за
малими вийнятками) без ріжниці партійної прина-
лежности, при чім ближчим приводом для скли-
кання цього конгресу була нагінка на жидів у
Німеччині і взагалі скріплення антисемітизму по
всьому світі.
Головною метою конгресу було обєднання
всього жидівства в обороні своїх прав і створен-
ня законного представничого органу, що засту-
пав би інтереси усіх жидів перед державами і
владами цілого світу та перед Лігою Націй. Це
своє завдання конгрес і виконав, обравши цен-
тральну екзекутиву із десяти осіб.
На конгрес прибуло около 300 делегатів з
32 держав, не було лише представників з Німеч-
чини та СССР, себто держав, де жидам пово-
диться найгірше і найліпше. Крім делегатів приї-
хало ще кількасот гостей. На конгрес явилися
представники всієї світової (опанованої жидами)
преси, а також чільні особи політичного та ди-
пльоматичного світу і обсерватор із Ліги Націй.
Конгрес, між іншим, вітали — англійський дер-
жавний діяч льорд Сесіль, франц. міністер Поль
Бонкур та інші. Конгрес засідав у Женеві в па-
латі Ліги Націй. До президії конгресу увійшли
визначні жидівські діячі-політики, письменники
і делегати парляментів з ріжних країн.
Конгрес вислухав основні реферати — про
загальну ситуацію жидівства, про положення в
Палестині і в Німеччині. Соціольоґ Лещинський
реферував про становище жидів у середній та
східній Европі, при чім зазначив, що під оглядом
матеріяльним жиди в Австрії, Польщі та в Ру-
мунії терплять більше ніж у Німеччині. Д-р Тар-
таковер з Лодзі мав реферат про жидівську емі-
грацію та еміграційну політику. Делегат з Пари-
жа Єфройкин — про цілі і методи соціяльної
праці серед жидівства. Впродовж семиденної
праці конгрес обговорив усі найбільш важливі
питання і прийняв низку постанов та резолюцій в
ріжних справах. І конгрес прийняв резолюції в
справі охорони жидівської меншини в ріжних
державах, у справі втікачів із Німеччини і в
справі дальшого бойкоту німецьких товарів та
служб у цілому світі. Нововибраній екзекутиві
конгрес між іншим доручив опрацювати консти-

туцію конгресової організації, увійти в перего-
вори в Совітським Союзом у справі переслідування
сіоністів і заборони жидам переселятися
до Палестини. Крім того, екзекутиві доручено
створити централю для боротьби з антисемітиз-
мом і заснувати для цього окремий фонд. Також
постановлено заснувати міжнародній жидівський
банк, головним чином для фінансування вивозу
жидівських виробів із тих країн, де їх бойкоту-
ють, а також для підтримки хліборобської ко-
льонізації. Поза тим конгрес вислав до Союзу
Народів і до окремих держав меморандум, в ко-
му жадає, щоб держави при вирішенні у них жи-
дівського питання, порозумівались із централь-
ною екзекутивою жидівства.
Як вислід своєї праці конгрес залишив такі
органи: Виконавчий Комітет (центральну екзе-
кутиву) з десяти осіб, головою якої обрано вер-
ховного рабіна Америки Стефана Віве; далі —
ширший комітет у складі 50 членів (голова Наум
Ґольдман) і нарешті Центральну Раду, в складі
100 членів, до якої входять делегати всіх країн
і політичних напрямів (голова Луї Ліпський).
Конгрес має збиратись кожних два роки, а в тім
році, коли конгрес не засідає, мусить бути скли-
кана 100-членна Центральна Рада.
Чи подаємо це все до відома тільки з інфор-
маційних оглядів або з особливого зацікавлення
жидівськими справами?! Ні одно, ні друге: пи-
шемо про це з тою головною метою, щоби викли-
кати невеселі рефлексії:
А щож діємо ми, українці?! Чому у нас не-
можливий такий конгрес, чому так страшенно
затягається справа Всеукраїнського Національ-
ного Конгресу, який має не менш важливі за-
дання перед собою, як завдання конгресу жидів.

В. П.

Сталін таки співпрацює з Троцьким.

БЕРЛІН, П.А.Т. Політичні кола рішуче за-
певняють, що співпраця між Троцьким і Сталі-
ном не підлягає найменшому сумнівові. Цю
співпрацю скривають перед світовою опінією,
щоб не утруднювати революційної акції в Евро-
пі. Ротердамський кореспондент „Фелькішер
Беобахтер" подає спис представників Сталіна і
Троцького, які брали спільно участь у відомих
нарадах IV. інтернаціоналу 30. червня у м. Греда
в Голяндії. Були це бельгійські троцькісти
Віреке, Вальтер, Добе і фінансовий агент IV.
інтернаціоналу Майслер. Було теж трьох пред-
ставників III. інтернаціоналу, а саме представ-
ник Москви Морієнс, представник Франції Еріо
і представник Бельгії Мартенс. В нарадах брав
теж участь представник московського напрямку
з Голяндії. Цей склад, заявляє „Фелькішер Бео-
бахтер" є доказом, що Троцький і Сталін були
заступлені рівномірно, хоч оба прилюдно заяв-
или, що не мають нічого спільного з конфе-
ренцією у Бреда.

з думкою деяких істориків літератури — немов
би записки Іпатського Літопису про похід Іго-
ря були подані під впливом „Слова".
При цій нагоді хочу звернути ще увагу на
Лаврентіевський Літопис. На сторінках, де літо-
писець згадує про похід Ігоря на половців, є
хибно подані дати. За записками того Літопису
похід Ігоря був у 1186-му році; того самого ро-
ку весною була затьма сонця в дні 1-го травня.
(Літопис по Лаврентіевскому Списку, Ст. Петер-
бург 1872, стор. 376). Так воно не є, бо весною
1186-го року були аж дві частинні затьми сонця,
а саме в дні 23-го березня (в суботу) та в дні 24.
квітня (в понеділок). А навпаки дня 1-го травня
була повна затьма сонця, але в 1185 році.
На підставі цих даних у звязку з затьмою
сонця 1185 року хід подій походу Ігоря на по-
ловців розвивався так: Великдень припадав на
21. квітня. У світлий вівторок, дня 23. квітня ви-
брався Ігор Святославич у похід на половців з
Сіверського Новгороду. Девятого дня себто в
середу, дня 1. травня добре сполудня дійшов він
до горішнього Дінця; там захопила його лихо-
вісна затьма. Ігор того дня ще переправився че-
рез Донець та очікував свого брата Всеволода,
який надходив з Курська. У четвер перед вечо-
ром військо Всеволода злучилося з військом
Ігоря. У пятницю (3. травня) досвітком почали-
ся перші бої, з яких вийшло переможно військо
Ігоря. У суботу, вранці половці напали з вели-
кою навалою на військо Ігоря та Всеволода; по-
чались знову завзяті бої, які тяглись півтора дня
В неділю (5. травня) бої закінчилися розгромом
військ Ігоря і Всеволода.

Підземелля самбірської церкви.

Від інж. Юл. Марковського із Самбора, що
брав участь в отворенні підземелля як член ко-
місії разом з д-ром Кобільником, одержуємо та-
кий репортаж:
На місці сьогоднішньої церкви в Самборі
стояла деревляна церковця під покровом Мате-
ри Божої, побудована 1554 року. Щойно 1738 р.
власники Радлович, Ілля і Олена Сас-Комар-
ницькі, зазнаючи великих ласк від Матери Бо-
жої, уфундували нову мурованну церкву. Побу-
дували її в формі хреста, поміщуючи на пере-
хресті рамен копулу з галерією і вежочку зі
сигнатуркою. Окремо за церквою стоїть муро-
вана дзвіниця, що притикає до монастиря оо.
Бернардинів. Один із дзвонів тієї дзвіниці похо
дить із 1631 р., другий справило церковне брац-
тво 1677 р. Після вибудування церкви образ у
великому престолі окрили фундатори срібно-зо-
лотою суконкою, поміщуючи в долішній части-
ні образу, посередині, свій родинний герб, а по
боках горорізьби. Одна з них представляє
шляхтича, що держить стяжку з написом: „О
всепітая Мати", друга зображує шляхтянку, що
стоїть під хрестом.
Побудовану фундаторами церкву відновле-
но й помальовано 1841 р., а теперішній вигляд
дістала щойно завдяки стараннім відомого фі-
лянтропа Михайла Качковського. Він прибуду-
вав нову захристію, а з добровільних складок
збудували тоді престіл і іконостас, із образами
мальованими на цинковій блясі. У церкві є теж
прегарні олійні портрети фундаторів. Після
повного упадку з кінцем XVIII. століття другої
церкви, побудованої на Перемиському перед-
місті, кілька цінних образів тієї церкви пере-
несли до нинішньої парохіяльної церкви. В гр.-
кат. парохіяльному уряді є метрикальні книги
від 1733 р. і чимало документів, м. ін. рукопи-
си короля Августа II.
У підземеллях під церквою похоронено тлін-
ні останки фундаторів церкви Іллі Комарниць-
кого, що родився в 1677 р., а помер 25. грудня
1742 р., Олени Комарницької та їх дочки. Крім
того в підземеллях є тлінні останки єпископа
Атанасія Шептицького, перемиського єпископа
від 1762 до 1779 р. Помер він у монастирі оо.
Василіян у Спасі, одначе тому, що полюбив
самбірську церкву і її чудотворний образ Мате-
ри Божої, останнім його бажанням було спочи-
ти під тією церквою.
Минулого року о. декан Юл. Плешкевич, те-
перішній гр.-кат. парох в Самборі, відновив
цю церкву, а цього року поклав долівку. Пі-
час викладання долівки пригадав собі про
фундаторів церкви, про яких знав із докумен-
тів, що там спочивають. Тому треба було загля-
нути, в якому стані находяться ті, що не шкоду-
ли гроша для уфундування церкви. Томущо не
було входу до підземелля, просив о. декан мене,
щоб я дістався до тих підземель. Зазнайомив-
шись з історією будови цієї церкви, я дійшов
до переконання, що входу треба шукати в за-
христії, бо там мусіли бути замуровані вікна,
які колись були назовні церкви. Коли вибили
діру, попали на залізну віконну крату. Усунув-
ши крату, спустили вділ 3-метрову драбину, по
якій ввійшов я до підземелля з електричною
ліхтаркою в руці. У світлі ліхтарки побачив я

пивницю, довгу на 7.80 м., широку 4.80 м. і два отвори від дверей. У пивниці, заваленій румовищем, були три труни, уставлені на цоколі, зовсім знищені, а в них останки фундаторів і їх дочки. Напроти головного замурованого входу є подвійна труна еп. Атанасія Шептицького, теж зовсім знищена. Похоронили його лицем проти входу.

Другий вхід веде до другої пивниці, побудованої в формі півкола проміром 3.80 м. Крім того в обох є кілька черепів і костей. Їх знайшли правдоподібно при копанні фундаментів підчас розбудови церкви, де довкола церкви був старий цвинтар, а кости, що їх там найшли, вкинули під землю.

На другий день заложили ми провізоричний кабель і тоді ввійшли до підземелля з о. дек. Плешкевичем і о. Володимиром Івашком. Щойно тепер розпізнали ми тлінні останки похоронених, а на пальці епископа побачили великий епископський перстень, правдоподібно з якоюсь реліквією, вміщеною під шибкою. П. Брон. Вітошинський зробив фотографічні знимки при рефлекторі.

Після порозуміння із своєю церковною владою о. декан Плешкевич рішив скликати комісію. У склад комісії мав передовсім увійти консерватор д-р Кобільник. Його туша не дозволяла йому продістатися до підземелля крізь віконце, тому мусів підіждати, аж вибють головний вхід. Тому то пробили замуровані сходи, усунули румовище і так дісталися до підземелля. Тими сходами в дні 3. серпня ц. р. в год. 16. ввійшла комісія, якій проводив о. дек. Плешкевич, протоколував о. Івашко, а крім д-ра Кобільника і мене входили ще Й. Білінський та Петро Моцьо. Протокол списано подрібно. Поміри черепів виконав д-р Кобільник, докладно описано одяги, в яких похоронені покійники, пораховано навіть гудзики одягів. У пивниці найшли теж в одному углі фляшки дуже цікаві формою, осаджені в деревляних кльоцках. Кілька з них узяв д-р Кобільник, а також цегли просто неправдоподібної величини. У противенстві до версій, які кружляють по Самборі, д-р Кобільник більше нічого не взяв.

Подрібний протокол, списаний в кількох примірниках, відіслано церковній владі, а один із них д-р Кобільник мав вислати консерваторові до Львова.

Після комісії о. дек. Плешкевич сказав зробити чотири провізоричні скрині і комісія зложила до них тлінні останки названих покійників. Потім приступив до відновлення крипт. Крипти відновлено так, що прегарні склепіння заховаються і далі як середньовічна памятка й поставлять долівку. В обох криптах вхід до підземелля окружено вже мурованою барієрою, а ще відновлять бічні сходи і заінсталюють електричне освітлення.

Труни перенесуть до другої крипти, а видно буде їх крізь скляні двері, спеціяльної конструкції. Після відновлення о. декан передовсім задумує уладити престіл, під яким буде гріб Ісуса Христа.

Нема сумніву, що парохіяни хочаб дрібними датками поможуть докінчити працю о. деканові й у короткому часі тлінні останки тих, які не жалували грошей на збудування церкви й опікувалися нею так щиро за свого життя, не остануться в звичайних деревляних скринях, а тлінні останки еп. Атанасія Шептицького, можна здогадуватися, знайдуть опікунів у родині Шептицьких.

Вкінці треба ще згадати, що о. декан Плешкевич зовсім не думав затаювати зачатої роботи, як пише польська преса, лише йшло йому про те, щоб до часу покінчення зачатих робіт охоронитися перед настирливістю цікавих.

До староства приходили повідомлення, начеб у підземеллях найдено якісь скарби. У звязку з цим староство виделеґувало 26. ц. м. керманича дорогової управи, інжиніра Сокальського. Його, після перечитання списаного протоколу, о. дек. Плешкевич поінформував про теперішній стан ведених робіт.

*

До цього репортажу одержали ми 9 фотографічних знимок із найдених тлінних останків і предметів.

Закарпаття.

ОКРЕМА РАДА ДЛЯ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ.

З Праги повідомляють, що в осени ц. р. рада міністрів створить окрему раду для поодиноких країв републики. Завданням цієї ради буде зладжувати проекти в господарських справах і розділювати позички на оборону держави для окремих країв. Згідно з цими вістками в раді Чехія матиме 10 представників, Морава і Словаччина по пятьох представників, Підкарпатська Русь трьох представників. Членів ради буде призначувати премієр ради міністрів на внесок президентів поодиноких країв.

„РУССКА" ҐІМНАЗІЯ У ПРЯШЕВІ — ЖДЕ ГРОШЕЙ З АМЕРИКИ.

Вже від довшого часу старалися мадяронсько-русофільські кола Пряшівської Єпархії на північно-східній Словаччині за державну ґімназію з „языком Пушкина". Коли не могли перевести ґімназії на державний етат, тоді гр.-кат. консисторія у Пряшеві на чолі з еп. П. Ґойдичем повідомила міністерство шкільництва і народньої освіти у Празі, що по думці § 54. зак. ч. XXX. з 1883. р. основує власними грошевими засобами гр.-кат. „русску" реальну ґімназію. Міністерство приймаючи до відома оснування ґімназії з початком шкільного року 1936-37, на основі цитованого мадярського закону, застерегло собі, що в ґімназії будуть придержуватися научної основи й адміністративно-педаґоґічних вимог, ставлених до реальних державних ґімназій.

Як довідуємося з автентичного джерела, пряшівська консисторія, як власник школи, ані не думає вдержувати її „власними грошевими засобами", але звернулася за цими „засобами" до українського населення. Одночасно висилає до Америки о. Теодора Ройковича аґітувати між нашими переселенцями, й очевидно між мадярами(!),*) за грошевими збірками на „русску" ґімназію у Пряшеві.

Хоч життя вже виявило, що насаджування штучного національного русофільства між гр.-кат. українським населенням, творить відповідний ґрунт під майбутню аґітацію за православієм та сильно ослаблює відпір українського народу проти денаціоналізаційного наступу сумежних з нами на заході чужих народів, то проте гр.-кат. консисторія у Пряшеві вперто підготовляє терен під майбутню „галицьку Лемківщину" на північно-східній Словаччині.

Вже сам пресумний факт, що двох гр.-кат. епископів на Закарпаттю творять з тамошнього українського населення аж *два нові народи*, еп. П. Ґойдич на Пряшівщині — *„росіян"(!)*, а еп. А. Стойка на Підкарпатській Руси — окремий *„подкарпаторускій народ"(!)*, каже нам ближче приглянутися, на чий політичний млин пускають вони воду „во імя Господнє..."

Не дивниця, що національно-свідоме українське громадянство Пряшівщини й Підкарпатської Руси, з огляду на ворожий нашому народові новопризначений еп. П. Ґойдичем учительський збір ґімназії та національно-політичні тенденції школи, **відмовило їй матеріяльної піддержки,** щоб не причинюватися до посилення національного, а в майбутности й морально-релігійного виховання нашої молоді.

НАПАД НА МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

Чеський щоденник „Авет" накинувся на Митроп. Шептицького за те, що Митрополит у своєму Пастирському Листі проти комунізму натякнув, що мабуть у Празі і на Закарпатті істнують школи, які є розсадниками комунізму. „Авет" називає Митрополита „старим паном на припоні польських германофілів" і запевняє, що натяк про школи як розсадники комунізму на Закарпатті не згоджується з правдою. Важко повірити редакторам „Авету", бо саме чеська католицька преса раз-у-раз згадує про те, що в ЧСР багато учителів є комуністами і безбожниками, а по клясах нема хрестів.

---

*) „Русское Слово", офіц. орган пряш. консисторії ч. 17-18/36.

МОРІС ФОРДЕ.

Жіноча душа.

В переділі першої кляси дивилась мрійливо крізь вікно молода, гарна дівчина. Перед очима миготіли телеграфічні стовпи, а краєвиди тікали один за одним.

Біля неї стояв молодий мужчина.

— Доріно, за кілька хвилин будемо в Парижі і наша знайомість закінчиться. Невже всьому кінець?

— Так, Цезаре, яж тобі подала причини.

Він зітхнув і вийшов.

— — — — — — —

Доріна й Ґаррі виховались змалку разом і мали незабаром повінчатись. Вона любила того чесного, щирого й поставного мужчину, поки на стежці її життя не появився Цезар. Чи запальний італієць припав їй більше до вподоби, як зрівноважений, спокійний Ґаррі? Сама не вміла на це питання відповісти й не одну безсонну нічку над цим продумала. Одно було ясне: вона не могла зрадити Ґаррія, який їй довіряв. Вона знала, яку жертву означала його згода, підождати цілий рік, аж вона скінчить в Італії науку співу. Не тільки грошеву жертву, але й жертву душі. Якже моглаб вона тепер станути перед ним і сказати: „Я пізнала на чужині іншого мужчину й тебе вже не люблю!"

Ґаррі ждав її на пероні. Його очі світилися. Протиснувся крізь товпу і вицілував її з обох боків. Відтак завів її до малого, привітного мешкання, що купалося на її привітання в квітах.

— Якщо маєш хвилинку часу, радо поговорю з тобою — сказав він, помагаючи розпаковувати їй клунки. Аж тепер завважала вона дивну повагу на його обличчі. Кутики уст затиснулися в долину. Невже мав він журбу?

— Очевидно, маю час — відповіла вона. Перейшли до малої вітальні. Доріна засіла в мягкім фотелику, але він стояв, закуривши папіроску, затягнувшися два-три рази відкинув її геть.

— Не будь такий святочний — сказала вона, усміхнувшись, щоби злаґіднити важку ситуацію, що так нечайно витворилась. — Хіба нічого страшного?

Він намагався теж усміхнутись, але це йому не вдавалось.

— Маю на думці наші заручини — сказав він вкінці. — Рік — це шмат часу. Я думаю, що...

— Ґаррі!... — подивилась на нього заляка-на. — Не знаю, що ти хочеш сказати, але якщо питаєшся, чи наші заручини ще важні, можу на це відповісти тільки „так".

Він поблід, але в його очах крилися якісь тверді, рішучі вогники.

— Ні, Доріно, не про це я думав... Дуже важко сказати тобі правду... Тебе не було... а я самітний...

Вона підскочила.

— Кохаєш іншу?

Мовчки притакнув.

Кімната затанцювала, їй не стало віддиху. Адже це означало волю, це означало кохання Цезара. Тепер вона не має потреби вагатись. Пригода змінилась на її користь.

— Очевидно, я знаю свої обовязки і коли ти зажадаєш, оженюся з тобою.

— Ні, Ґаррі, не хочу я того — відповіла Доріна, поклавши йому руку на рамя. — Хто..., вона?

— Діяна Дюваль.

— Дуже її любиш? — І намагалася уявити собі, як він цілує іншу, не її. Дарма — не вдавалося.

*

Прегарні, чарівні години пережила Доріна того вечору з Цезаром. Вони стояли над берегом Сени. Попід міст переїздив зі свистом малий пароплав і освітив своїми рефлекторами закохану пару. Доріна почувалася дуже, дуже щасливою.

В найближчім часі бачила вона Ґаррія кілька разів на товариських вечірках і в каварні. Завжди з Діяною. Вона починала її підсвідомо ненавидти. Чомусь здавалося їй, що та ясноволоса дівчина обманює Ґаррія і, що він не буде з нею щасливий. Думала багато про Ґаррія. Зовсім підсвідомо почала робити порівнання між обома мужчинами. З кожним днем набирало те порівнання чимраз більше некорисних рис для італійця.

Одного пополудня пішла Доріна з товаришкою на каву до каварні. Її товаришка була одною з тих жінок, що знають всіх і вся.

— Поглянь! — показала Доріні очима на недалекий столик. — Американська танцюристка Марйора Аріель.

Мужчина, що сидів біля танцюристки й гладив пестливо її руки, обернений був до них плечима. Однак Доріна пізнала його в першій хвилині. Це був Цезар.

Заплатила й вийшла з каварні. В дома сиділа вона довго, непорушно у своїм фотелику. Щож тепер?

*

Була вже близько північ, коли Ґаррі відчинив їй двері.

— Не гнівайся, — оправдувалась несміливо.

Він засміявся безжурно, попросив її сісти, не питаючись, що її нагла гостина означає. Щойно в тім менті зясувала собі Доріна, що вона стратила.

— Ти розійшлась зі своїм італійцем?

— Егеж, — відповіла вона з трудом.

„Авет" дуже обурюється на Митрополита де й за саму назву „Закарпатська Україна", підсуваючи, що Митрополит вмішується(?) до відносин на Закарпатті... і „не знає — або що гірше — навмисне знати не хоче офіційної назви краю".

Словом „Авет" вчить Митрополита, як він має називати Закарпаття. Чи не комедія?

ЗА РІДНУ ШКОЛУ В МАДЯРЩИНІ.

З початком шкільного року 1936-37 українці в Мармароському Сиготі задумують відкрити українську церковну школу при парохіяльній церкві. Крім того задумують теж видавати український місячник, щоб оживити життя понад 30.000 українців Сигітщини, які стогнуть у Румунії під денаціоналізаційною політикою.

Сталін дрожить за своє життя.

„Сандей Експрес" подає сензаційні вістки про охорону Сталіна, який хоробливо лякаеться за своє життя. З огляду на процес Зіновева і невдоволення, до якого довів розстріл Зіновева і товаришів, охорону Сталіна ще більше вмішнено і він тепер є у буквальному того слова значінні вязнем Кремля. І так на коридорах до помешкання Сталіна розтягнено густі дроти, якими йде електричний струм. Кожний дотик такого дроту викликує негайну смерть. Двері на Кремлі взагалі не мають клямок. Вони отвираються за потиснениям ґузика, який є на бюрку Сталіна. Самохід диктатора має панцирні плити, а шиби вставлені зі шкла, яке не пробивають кулі. Кожну страву провірює хемічно лікар, бо Сталін боїться, щоб його не отроїли.

Український Народній Дім

в Чернівцях

та Український Дім у Празі.

Чолобитня буковинців проф. Ст. Смаль-Стоцькому.

Не один раз Товариство „Український Народній Дім" в Чернівцях мало нагоду в тій чи іншій формі висловлювати свою пошану й подяку проф. д-рові С. Смаль-Стоцькому за його великі заслуги перед цим Товариством. Досить вказати, що Товариство декілька разів вибирало проф. С. Смаль-Стоцького в заступники голови Виділу, висловило на загальних зборах 1. квітня 1900 р. повстанням з місць і оплесками подяку йому за надзвичайні заслуги в справі будови Українського Народнього Дому в Чернівцях, а згодом прикрасило стіни цього Дому його портретом і т. д. В цьому році Товариство нагородило проф. С. Смаль-Стоцького почесним членством Товариства „Український Народній Дім" в Чернівцях.

Грамота на почесне членство наспіла до рук проф. С. Смаль-Стоцького саме тоді, коли він почав одужувати після нової тяжкої недуги, що несподівано стрінула його минулого місяця.

Ось зміст цієї грамоти:

„Загально улюбленому й високозаслуженому пробудителеві Буковини панові доктору Степанові Смаль-Стоцькому щиро-сердечний привіт і глибока чолобитня.

Загальні збори Т-ва „Український Народній Дім" у Чернівцях з 29. III. 36. обрали Вас своїм почесним членом на знак великої любови і пошани, яку всі українці тут у краю ховають до Вас у своїм серці.

Посилаючи Вам оцю грамоту, схиляємо низько голови перед Вашими заслугами для рідної землі й просимо Всевишнього, щоб зберіг Вас при добрім і кріпкім здоровлі для нас ще многі а многі літа". Підписали цю грамоту голова Виділу Т. Бриндзан та писар Е. Турушанко.

До цієї грамоти, що її мистецьки виконав К. Дзержик, Виділ долучив листа такого змісту: „Вельми шановний Добродію й дорогий наш Батьку! Загальні збори Т-ва „Український Народній Дім" у Чернівцях з 29. березня 1936 р. іменували Вас своїм почесним членом. Пізно це сталося й за це просимо пробачення.

Вже лихоліття, яке ми тут переживаємо, завдало й завдає українському громадянству й кожному з українців стільки клопотів і турбот, що ми за тою сірою буденщиною не виконали свого обовязку скорше.

Нехай же Вам, дорогий Батьку, оця грамота хоч на хвильку осолодить Вашу тугу за рідним краєм, що Ви в нього вложили стільки праці, а який тепер так тяжко страдає!

Нехай оцих кілька стрічок, звернених до Вашої нам дорогої особи, буде Вам ліком на скріплення Вашого здоровля по тій великій недузі, що Ви її перебули цього року.

Ми тут усі серед тяжкої борні за національне істнування, тільки згадуючи Вашу світлу постать, набираємось бадьорого духа, що його Ви налили добром. Посилаючи Вам, дорогий Батьку, оцю грамоту, молимося до Всевишнього, щоб дозволив Вам прожити ще довгі а довгі літа та й побачити своїми очима — у найглибшій старості — плоди своєї великої праці, яких ніхто ані знищити, ані збити не здолав і не здолає".

Може бути, що зворушливі слова грамоти та листа Виділу справді були ліком для проф. С. Смаль-Стоцького, здоровля якого поминає скріпляється після останньої хвороби.

Передаючи цими днями до Музею Визвольної Боротьби України в Празі грамоту на почесне членство Т-ва „Український Народній Дім" в Чернівцях разом з листом Виділу, проф. С. Смаль-Стоцький зауважив, що тепер найдорожчим його побажанням є, щоб доля судила йому якнайскорше завершити велике діло — збудування Українського Дому в Празі.

Здійснення цього побажання голови Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України" в Празі залежить цілковито від усього свідомого культурного українського громадянства, до якого в день ювилейного свята згаданого Т-ва звернувся проф. С. Смаль-Стоцький з гарячим закликом — всією своєю силою, всією своєю спромогою допомогти Управі Т-ва збудувати в Празі храм-святиню для тих памяток, що їх Товариство вже зібрало і ще збере на честь і славу України.

Ст. Сірополко.

Кинулась до нього.

— Ґаррі, мусиш мені порадити, що робити... Я зробила жахливу похибку... Зрозумій...

Як чудесно булоб, колиб він схопив її тепер в обійми, так, як давніше. Дарма! На його столику стояла знимка Діяни.

— Хіба не скоїлось нічого лихого... Заспокоював її.

Розказала йому все з найменшими подробицями.

Коли вона скінчила, сиділи обоє довший час мовчки. Коли він вкінці піднісся, завважив, що Доріна плаче. Сльози котилися по її личку і вона зовсім не старалася їх здержати.

— Ґаррі, я була така дурненька... не вміла зберегти свого щастя!...

Раптом він обійняв її.

— Хіба ще любиш трішечки свого Ґаррі?

— Еге́ж — хлипала — люблю... люблю!

— І я тебе!

— А-а! — здивувалась — а Діяна?...

Ґаррі весело розсміявся.

— Невже ти думала, що кохатиму іншу, не тебе? Діяна моя добра знайома і коли я попросив її заграти трішки комедію, дуже радо на це погодилася.

— Адже ти сказав...

— Петро писав мені з Італії, що ти фліртуєш з тим італійцем — перебив її. — Я добре знав тебе і надіявся, що повернешся до мене... але я хотів, щоби це сталося по твоїй добрій волі.

Притулилася щаслива до нього.

— Який ти чудесний мужчина! — і додала по хвилині: — Людина мусить за своїм щастям тужити, щоби його пізнати. Кожна жінка повинна стояти хоч на крок перед небезпекою стратити коханого, щоби відтак пізнати, що тратить.

Переклав Роман С—ка.

Злучені Держави остерігають мадридський уряд.

МАДРИД, 27. 8. ПАТ. Амбасадор Злучених Держав вручив міністрові закордонних справ ноту, що Злучені Держави не можуть признати бльокади портів, які є під контролею повстанців, хіба, що уряд запевнить бльокаду цих портів. Одночасно уряд Злучених Держав домагається, щоб Мадрид остерігав амерканські кораблі, щоб не допустити до можливих інтидентів.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ НА ЕСПАНСЬКУ АМБАСАДУ.

БУЕНОС АЙРЕС, 27. 8. ПАТ. В Мексику невідомі справники кинули вночі велику бомбу до городу перед будинком амбасади, яка вибухла з великою силою і спричинила великі матеріяльні шкоди. Жертв у людях не було.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ СТРІЛЯЮТЬ КУЛЯМИ ДУМ-ДУМ.

ЛІССАБОНА, 27. 8. ПАТ. Ген. Кієпо де Ляно заявив учора в радіо, що **урядовими військами у Сан Себастіян кермують французські комуністи.** Урядові літаки бомбардували вчора знову Кадікс. Потверджується вістка, що урядові відділи вживають на всіх відтинках фронту куль дум-дум. У Сальбарено комуністи спалили живцем 22-ох противників уряду перед приходом повстанців. З огляду на такі жорстокости, заявив ґен. Кієпо де Ляно, забувається слово милосердя і прощення.

ВЕЛИКІ ТРАНСПОРТИ ФРАНЦУСЬКОЇ МУНІЦІЇ ДО ІРУНУ.

АНДЕ, 27. 8. ПАТ. Радіостація у Бурґос повідомляє, що **з Франції прийшли великі транспорти муніції на відтинок фронту Іруну,** звідки спрямували їх на позиції урядових військ в околиці Беґобії. У вівторок повстанці знайшли в Тульозі великі запаси французької муніції, де заховали їх комуністи перед здобуттям цієї місцевости повстанцями.

ПОВСТАНЦІ ВІДКИДАЮТЬ УСЯКЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО З УРЯДОМ.

РИМ, 27. 8. ПАТ. Спеціяльний кореспондент щоденника „Месаджеро" повідомляє з Бурґос, що один з представників тимчасового уряду заявив йому, що уряд у Бурґос відкине всяку дипльоматичну інтервенцію, метою якої закінчення громадянської війни в Еспанії. Представник уряду додав, що покищо ніхто не звертався до повстанчого уряду в інтервенцією, але відомо, що за кордоном роблять заходи в цій справі. Тому буде краще, коли деякі держави освідомлять собі, що положення в Еспанії може розвязати лише перемога повстанців.

ЗДЕСЯТКУВАЛИ КАТАЛЬОНСЬКИХ МІЛІЦІЯНТІВ.

АНДЕ, 27. 8. ПАТ. Радіостація в Ля Коронья повідомляє про бій в околиці Бельхіте, в якому повстанці здесяткували кольону 6.000 катальонських міліціянтів. Міліціянти залишили на полі бою великі запаси военного матеріялу. Повстанці розбили теж кольону урядових військ на Майорці.

ТРИ „ЧРЕЗВИЧАЙКИ" ШАЛІЮТЬ У МАДРИДІ.

АНДЕ, ПАТ. Один із старшин, якому вдалося втікти з Мадриду і перейти до повстанців

стверджує, що в Мадриді діють незалежно від себе три „чрезвичайки“, які на власну руку переводять щоночі масові арештування і розстріли. Мадридський уряд не має ніякого авторитету та є зовсім під впливами комуністів і анархістичних професійних союзів. **През. Азана і кількох немилих міністрів є під постійною сторожею червоної міліції, бо комуністи побоюються їх утечі за кордон.**

У Мадриді втішаються великою популярністю і впливами комуністи з Німеччини і СССР.

5.000 ІРЛЯНДСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ ІДЕ ДО ЕСПАНІЇ.

ЛЬОНДОН, 27. 8. ПАТ. З Дебліна повідомляють, що на поклик ген. О' Даффі вислати ірляндську бригаду на допомогу еспанським повстанцям, зголосилося коло 5.000 добровольців. Організатори відмовили відповіди на всі питання, як погодити їх кампанію з проголошеною невтральністю Ірляндії. Додали лише, що добровольці не забирають зі собою зброї, бо дістануть на місці. Щодо речинця відїзду добровольців нема ще рішення. Організатори відповіли, що ген. О' Даффі є в контакті з повстанцями.

НІМЕЧЧИНА ПІДГОТОВЛЯЄ ДОГОВІР ПРО НЕНАПАД З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН, ПАТ. Політичні кола уважливо слідкують за ходом подій між Німеччиною і Чехословаччиною. Хоч остання промова през. Бенеша не знайшла прихильного відгуку в німецькій пресі, проте кружляють далі поголоски в політичних колах, що Німеччина і Чехословаччина підпишуть договір про ненапад і неінтервенції на зразок німецько-австрійського договору.

—o—

ЯПОНЦІ ЗАБРАЛИ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

МОСКВА, 27. 8. ПАТ. До Владивостоку надійшли вістки, що японська морська влада затримала 16. серпня ц. р. большевицький корабель „Терек“ і відослала його до порту Тако на Формозі. Капітан і частина залоги арештовані. Генеральний консуль СССР в Кобе виїхав з доручення амбасади до Такао, щоб поробити заходи з метою звільнення корабля.

—o—

ПРЕМ. ҐЕМБЕШ УСТУПАЄ.

БУДАПЕШТ, 27. 8. ПАТ. Лікарі рішили, що прем. Ґембеш мусить виїхати на дальше лікування до одної з закордонних санаторій до Австрії або до Італії. Речинець виїзду ні особа евентуального наступника премієра покищо невідомі.

Надзвичайне засідання військової парляментарної комісії.

ФРАНЦІЯ ЗАТРІВОЖЕНА РІШЕННЯМ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

ПАРИЖ, 27. 8. ПАТ. Не зважаючи на парляментарні вакації і неприсутність у Парижі більшої кількости послів, останні міжнародні події викликали оживлення в кулюарах палати послів. Тому предсідник військ. комісії послів Ґюї ля Шамбре скликав надзвичайне засідання комісії на домагання правого посла Фернанда Льорена і заступника предсідника комісії комуністичного посла Ґіттона. Останнє рішення Німеччини — пише комуністичний посол — поставило Францію перед „поважними проблемами“.

ЗАМІСТЬ НА ПУБЛИЧНІ РОБОТИ ГРОШІ НА ЗБРОЄННЯ.

Французькі часописи подають, що премієр Блюм відбув перед двома днями конференцію з ген. Гамеленом, а в ночі проводив на засіданні найвищої воєнної ради. Французькі політичні кола домагаються в теперішній ситуації припинення всіх публичних робіт, а гроші обернути виключно на зброєння.

Остання спроба відтягнути Францію від союзу СССР.

Місія мін. Шахта у Парижі.

ПАРИЖ, 27. 8. ПАТ. Політичні кола і преса слідкує уважливо за візитою д-ра Шахта у Парижі, яка розходиться зі звичайними відвідинами. Мін. Шахт склав у середу візиту губернаторові Французького Банку Лябейріє, який гостив президента Німецького Банку мін. Шахта сніданням, в якому взяв участь прем. Блюм, міністер закордонних справ Івон Дельбо, міністер фінансів В. Оріоль, міністер господарки Спінак, міністер торговлі Бастід та німецький амбасадор у Парижі гр. Вільчек.

„Ле Журналь“ приписує д-рові Шахтові дві засадничі цілі, а саме: **виєднання кредитів і відтягнення Франції від Совітів. Кружляють поголоски, що д-р Шахт робить останні зусилля, щоб відтягнути Францію від Совітів, а тоді Німеччина згодилась би на обмеження зброєнь.**

ПАРИЖ, 27. 8. ПАТ. Авас повідомляє, що д-р Шахт відбув вчора по сніданні нараду з прем. Блюмом та иншими членами французького уряду. Вечором по обіді в німецькій амбасаді мін. Шахт переговорював далі з міністрами: закордонних справ, фінансів, господарки і торговлі.

До боротьби з безробіттям між українською інтеліґенцією.

Дня 15. серпня ц. р. відбувся у Теребовлі зїзд української інтеліґенції теребовельського повіту при участи 137 осіб. Зїзд відкрив о. Ст. Мохнацький короткою промовою. Реферат про сучасне завдання української інтеліґенції виголосив д-р А. Заплітний; про справи освітні і рідношкільні Т. Копачівський; про завдання української студентської молоді А. Козак і про господарські справи дир. П. Палійчук. По рефератах була широка і річева дискусія, в якій порушено ріжнородні справи, між иншими безробіття української інтеліґенції. Зїзд приняв одноголосно резолюції, у яких візвав нашу інтеліґенцію до збільшення діяльности на всіх ділянках народнього життя та запропонував іншим повітам скликати такі самі зїзди і вибрати на них представників до загального краєвого комітету у Львові для боротьби з безробіттям. Зїзд осудив і напятнував комуністичну пропаганду і візвав присутніх до безоглядного поборювання яких-небудь проявів комуністичної роботи серед нашої суспільности. Зїзд робив гарне враження поважним ходом нарад, річевою дискусією і певно вже незадовго виявляться наслідки такого зїзду у всіх ділянках організованого життя в повіті.

—o—

Б. О. ПРИСТАЙ. 83

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

В муринському павільоні, крім церковних риз латинського обряду, було все питоме муринське й рідне для муринів. На стінах були порозвішувані образи муринських церков, шкіл, духовних семинарій, захоронок, сиротинців, шпиталів, тощо. Святі на образах пристосувались до муринів. Навіть Матір Божа з Дитятком на руках була чорна, муринської раси, так як ті, що молились до Неї. Мурини почувалися повноправні в Католицькій Церкві. Вони мали своїх муринських єпископів, що брали участь в Евхаристичному Конґресі й до них ставилися інші римо-католицькі єпископи, як рівні до рівних. Ними не нехтував навіть кардинал.

Подібно як мурини, китайці та японці, прийнявши католицьке християнство, теж не думали тимсамим позбутись свого китайського чи японського національного характеру. В китайському павільоні ми бачили Богородицю із зовсім китайськими расовими прикметами й одягнену в китайській народній ноші. Китайці, зокрема їх молодий визначний маляр Люке Шенґ, не наслідували европейських ґеніїв у малярстві, а зі своїх ідеальних жіночих типів витворили собі власну китайську Мадонну.

Це пригадало мені покійного єпископа С. Ортинського, що намагався збільшити красу нашого обряду українським національним мистецтвом і дорожив ним. Він мав між іншим архиєрейський фелон, цілий вишиваний народніми взорами.

Також японський павільон відзначався тільки японськими національними виробами. А взагалі ціла вистава була під кожним оглядом, під церковно-релігійним, мистецьким, історичним, і під національно-побутовим, дуже цікава, цінна й повчальна. Не знаю, скільки наших священиків відвідало її, хоч можна там було довідатись, як християнство прокладало собі шлях до всіх народів світу, як навертало поган і цивілізувало дикі племена чорної раси.

* * *

Вечором того самого дня відбулося 20 відчитів католицько-славянських народів. Відчити мусіли бути короткі. Кожний з них міг тривати найдовше 20 хвилин. З українців мав відчит д-р В. Сіменович з Шикаго на тему: „Значіння віри для нації.“ В перервах між відчитами виступали хори ріжних славянських народів. Український хор відспівав наше чудове „Вірую“, який міжнародня авдиторія нагородила рясними оплесками.

Наш хор заохочений цим палким признанням, бажав відспівати ще одну пісню. Диріґент роздав був голоси й вже підніс руку, щоб дати знак і зачати спів. Але нараз схопився замериканізований поляк, ксьондз Бун, що заступав саме відсутнього в тій хвилині предсідника, ірляндського прапата. Він прискочив до диріґента, вхопив його за руку й заборонив хорові співати, викликуючи своїм вчинком загальне невдоволення серед публики. На сцені прийшло до шарпанини, а з салі почулись вигуки Shame!“[1]) на адресу кс. Буна. Інші кричали на нього: „Let them sing!“[2]) Наш диріґент побачив, що з закукуріченим ксьондзом не дійде до кінця, дав хористам знак і вийшов з ними остентативно зі салі. Вслід за хором покинули салю всі присутні українці, а враз з ними також більшість іншої публики.

Про це повідомили отця предсідника, що негайно зявився на салі. Він порядно „зчесав“ свого заступника, а публику старався втихомирити, обіцюючи навіть, що український хор відспіває ще одну пісню. Але хору вже не було, а публики малощо залишилося на салі. Треба було молитвою закінчити в середині перерваний Евхаристичний вечір славянських народів.

Цей інцидент мав теж свої добрі наслідки. Виступом кс. Буна, зацікавились інші славяни, і тоді ми зясовували їм суть цього виступу.

*

У програмі Евхаристичного відчитового вечора був заповіджений також відчит представника „карпаторусского народу“. Цей відчит про Carpatho-Russians тобто про екзотичних своєю назвою „Карпаторосів“, мав виголосити по-англійськи пітсбурґський адвокат др. Юрій Жаткович, що був кілька місяців першим і водночас невдатним губернатором автономної (покищо на папері!) Підкарпатської Руси. Він показався гідним свого батька, покійного Юрія Жатковича, знаного україножера й довголітнього редактора „Американьско-русского вѣстника“, органу Соединенія.

По його відчиті мав співати закарпатський хор, який у програмі назвали чомусь-то словацьким. Мав він 63 особи. Хор уставився на сцені і заспівав наше „Вірую“, потім ще й „Святий Боже“ і якусь іншу церковну пісню. Тоді й довідались присутні на салі, що це не був жадний словацький, тільки чисто український хор, зложений з наших закарпатських братів, що мали в Шикаго свою окрему церкву й при ній цей хор.

[1]) Ганьба!

[2]) Дозвольте їм співати!

ВІЙНА В ПОЛУДНЕВОМУ КИТАЮ ПОЧАЛАСЯ

ЛЬОНДОН, 27. 8. ПАТ. „Дейлі Телеграф" повідомляє з Гонгконгу, що війська провінції Квангсі ввійшли до полудневої території Кван-тунгу, заняли Інмукук і посуваються до Пак-гой. це вислано з Гонгконгу всі нанкінські кораблі. Запевняють, що Чанг-Кай-Шек видав нанкінським військам наказ, щоб ставили всюди спротив.

НОВИНКИ.

— Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ Стефанії Гаврисевич під проводом Д-ра Е. Дурдолла та інж. хемії, Львів, Коперника 42А, тел. 272-18. Вписи розпочалися. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла 2445 13-15 і руханки.

— Повідомляємо Шановних Громадян тамтешньої дільниці, що в перших днях вересня ц. р. відкриваю торговлю мішаних товарів і трафіку при вул. Ходкевича ч. 9. Я. С. Щитинський. 1-3

— Книжки, які бажали би Ви прочитати, можете позичати на догідних умовах у випозичальні книжок „ІЗМАРАГД" при вул. Косцюшка ч. 5, яка має книжки українські, польські, німецькі, російські, французькі та англійські. Всі шкільні лектури завсіди на складі. Випозичальня відкрита щодня, крім неділь, від год. 9-ої ра- 2577 1—10 но до 7-ої вечором.

— Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глуцевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., тел. 254-46. Найпевніша льоката гроша.

— Українські школярі пишуть тільки українськими ручками марки „Т-У-Р" — виробляє інж. І. Кінасевич, Львів, Личаківська 98. 2488 9—15

— Сходини адвокатських аплікантів відбудуться в пятницю 28. серпня ц. р. в год. 7.30 вечором в Адвокатській Палаті у Львові при вул. Крашевського 17 у справі плянованих змін у законі про устрій адвокатури.

— Промоція на доктора медицини. П. Роман Бачинський із Самбірщини осягнув 22. ц. м. в університеті в Римі ступінь доктора медицини.

— Залізничі знижки на Східні Торги. Міністерство шляхів признало учасникам цьогорічних міжнародніх Східних Торгів у Львові в часі від 3—17. вересня знижку на залізницях у поворотній дорозі у висоті 75 проц. З тої знижки можна користати на підставі індивідуальних карт участи, виданих варшавською туристичною лігою, які можна дістати безплатно у всіх відділах і агенціях бюра подорожей „Орбіс" та важніших залізничих стаціях. Карту участи слід при закупі повного білету до Львова остемплювати в стаційній касі або в бюрі подорожей, бо це конечна умовина користати зі знижок у поворотній дорозі до першої виїздової стації. Крім знижки в поворотній дорозі карта участи управнює до одноразового безплатного вступу на Східні Торги і виставу „Наші ліси" та безплатного одержання карнету з купонами, що управнюють до побутових знижок (готелі, ресторани), а також до знижкових цін вступу до міських і приватних музеїв, Рацлавіцької Панорами, діорами м. Львова, міських театрів, кін і т. п.

— Ювилейне сокільське свято у Бібрці влаштовує 30. серпня ц. р. місцева філія т-ва „Сокіл" з приводу 30-ліття свого істнування й праці над духовим і фізичним розвоем сокільства.

— Міжнародній конгрес мистецтва розпочинається 31. ц. м. в Базелі і потреває до 9. вересня. У склад польської делегації на конгрес входять д-р Т. Шидловський, проф. львівського університету, доцент д-р Ілярій Свенціцький і Станислава Савіцька, управителька кабінету образів університетської бібліотеки. Наради конгресу будуть вестися з черги в кількох містах: в Базелі, Ціріху, Берні, Льозанні та в Женеві, де конгрес закінчиться. Програма передбачує прогульки до місцевостей, цікавих для історії мистецтва.

— Страйк дорогових робітників. У Стрийщині робітники, заняті при дорогових роботах числом 125 осіб, застрайкували, домагаючись підвишки заробітків.

— Кара за мазепинки. Підгаєцьке староство покарало сімох хлопців з Богатковець грявною по 5 зол. за те, що носили шапки мазепинки. Покарані відкликалися до судової влади.

— Гонять жидівських крамарів із відпустів. Підчас відпусту на свято Преображення біля церкви на підгаєцькому передмісті Галичу розложились як щороку жиди зі своїми крамами і счинили такий ярмарок, що годі було вислухати богослуження. Не могли цього знести селяни, що зійшлися із сусідних сіл на відпуст і прогнали геть жидів зпід церкви. Зробили це спокійно, без ніяких авантур. Подібне сталося в Краснопущі, Настасові і Маняві.

— Славянський Інститут у Празі поширив свою діяльність також на музичну царину. У звязку з тим вибрано проф. Ф. Колессу звичайним членом Інституту і доц. Ф. Стешка надзвичайним. Із інших славянських музикознавців входять там: від поляків — проф. А. Хибінський та З. Яхімецький, від болгар — акад. Д. Христов, від сербів — М. Милоевич, від хорватів — Т. Широла, від лужичан — Б. Кравц. У дальшім пляні діяльности на полі музикознавства входить між іншими видання памятників стародавнього славянського церковного співу. Ф. Стешко у співпраці із унів. проф. Гуттером підготовляє фототипічне видання нашої стародавньої памятки „Благовіщенського Кодакаря" із XII. століття. Видання це матиме велику вартість для українського музикознавства.

— Закон про антени. Тому кілька днів увійшов у життя зновелізований будівельний закон, принятий соймом 18. червня ц. р. М. ін. приносить він постанови про зверхній вигляд домів та радієві антени. Уладження антен на дахах і відводових дротів по стінах домів не може наражувати будинку на ушкодження, загрожувати публичній безпеці, ані опоганювати дім. Закон передбачує тип спільної антенової щогли, від якої йтимуть відізольовані антенові розгалуження до мешкань. Такі зразкові антенові уладження можна оглядати вже нині по більшох варшавських камяницях.

— Громадські стипендії. У звязку з обіжником міністерства освіти у справі стипендій, які громадські управи мають встановляти для учнів, що походять із тих громад і вчаться в середніх, фахових або вищих школах, появилось додаткове пояснення. Зголошуватись у тих справах аж до міністерства освіти є недоцільним, бо кандидатів до стипендій зголошують управи шкіл громадським управам а про признання рішають спеціяльні комісії, створені при тих управах.

— Краєва хроніка. В Бобулинцях пов. Бучач 12-літній Станислав Аламбець знайшов запальник до міни і спричинив вибух, який відірвав хлопцеві руку. — В Перегінську пов. Долина 20-літній Дмитро Риник убив колом Стефа

41. ЕВХАРИСТИЧНЕ СВЯТО В МУНДЕЛАЙН.

Останній день Евхаристичного Конгресу мав закінчитися великою церковною парадою в місцевості Мунделайн, віддаленій 20 американських миль від Шикаго. Ця місцевість мала свою назву від шикагського римо-католицького єпископа Мунделайна, з походження німця.

Як усі американсько-католицькі дієцезії були дуже багаті, также само єпископ Мунделайн дбав також про свою дієцезію, збільшував її майно й докуповував для неї постійно нові посілості. Добра шикагської дієцезії в Мунделайн складалися з лісів, лук, піль і прегарного озера. Околиця була тут вельми романтична. Особливо око втомленої міської людини радо милувалося поглядом на легко хвилясті горбки, покриті рідким деревостаном і кущами, на потік й озеро. Недалеко озера була деревляна семинарійна каплиця Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, римо-католицька Духовна Семинарія і приналежні господарські будинки. Дальше парк, розлогі поля й ліски. Кругом райський спокій, тиша і чисте повітря. Ось тут єпископ Мунделайн виховував майбутніх душпастирів і тут мало відбутися святочне закінчення Евхаристичного Конгресу.

24. червня 1926. р. встав я і о. Куцький вчасним ранком. Ми хотіли загодя захопити електричний поїзд і вже в 8-ій годині приїхати до Мунделайн, хоч Служба Божа мала початися щойно в 10-ій.

Ми прийшли на стацію в 7-ій годині, а була там уже непроглядна маса народу. Що дві хвилини приїздив і відїздив електричний поїзд із шести вагонами на 300 осіб. Та поїзди приїзджали на нашу стацію вже такі перевантажені, що хоча, згідно з регуляміном, зупинялись на дві хвилини, ніхто з нових пасажирів не міг всісти. Не було місця! А народу на стації щораз більше прибувало. Люди дурили себе надією, що залізнича компанія вишле поїзди з дванацятьма вагонами, але вагонів забракло.

Ми по годині даремного очікування втратили надію, що поїдемо до Мунделайн. Вже й радились, чи не взятиб нам авта, „солоно" заплативши за їзду, але і авта не можна було дістати.

До Мунделайн почав нарід напливати вже попереднього дня: залізницею, трамваєм і пішки. Цілу ніч роївся головний шлях між Шикагом і Мунделайн від людей. Ми просто налякались, побачивши, що стрілка на годиннику показувала вже девяту годину. Спека надворі була щораз більша. Постійно приїзджали поїзди, повні людей, як бочки з оселедцями. Проте серед пасажирів панував веселий настрій. Тільки ми, що безнадійно ждали на стації, поспускали носи, без найменшого гумору, охлялі та мокрі від спеки, як миші.

До відважних світ належить! Правдивість цих слів потвердила також тут одна груба жінка середніх літ, мабуть італійського походження. Вона ждала вже дві години на поїзд. Очікування, спека й втома вивели з рівноваги, тимбільше, що вона від сонця формально танула на очах людей. Коли приїхав один з чергових поїздів і кондуктор отворив двері вагону, відважна італійка кинулась до дверей і з напруженням усіх сил почала пхатися до середини. Половиною свого тіла була вже у вагоні, але другої половини ніяк не могла втягти за собою і залишилась надворі...

Це побачив кондуктор, що як звичайно в Америці дуже ввічливий до пасажирів. Він почав тягнути її до середини, але це не була така легка справа. Пасажири сміялись, поцмокували, робили жарти, але врешті пасажири у вагоні стиснулися і огрядна італійська „атлетка" з тяжкою бідою втарабанилася до середини.

Ми сміялись з цієї комедії, а о. Куцький рішив у подібний спосіб дістатись до вагону й поїхати до Мунделайн. На стацію заїхав 31-ий черговий поїзд. В ньому було стільки людей, що кондуктор не міг навіть отворити людей. У вагонах люди сміялись і жартували, а нам на плач збиралося. Нараз двоє американських дівчат, довго не надумуючись, стали вскакувати одна за одною через отворене вікно до вагону. Рознісся гомеричний сміх. Людям подобалася рішучість дівчат і вони помогли їм дістатись до вагону. Дівчата поїхали.

На стацію приїхав 33-ий поїзд. Мій, вірний товариш, о. Куцький, чмихнув через вікно до вагону, а я залишився, як сирота, на ласку Провидіння. Але пасажири в поїзді, побачивши зраду мого друга, змилосердились надімною і почали вимахувати руками та кричати:

Отче, отче, входіть сюди, скоро!

Спершу я трохи завагався, але коли я тільки підніс руки до вікна, з вагону вхопили мене, мов чорти грішну душу, одні за рамена, другі попід пахви і я вмить опинився в поїзді.

Подорож була приємна. У вагоні було найбільше жіноцтва й всього одна четвертина мужчин. У групі італійських прочан, врештою найчисленнішій, був священик італієць з добре вже припорошеною сивиною на голові, що своїми жартами й анекдотами знаменито бавив усіх. Він оповідав:

„Мої батьки померли, як мені було вісім років. В Америці мав дядька й дядину, що постановили забрати мене до себе. Вони прислали мені до Італії корабельну карту і трохи дрібних на дорогу. Мої свояки супроводили мене аж до пристані в Неаполі та за десять днів був я вже в Ню Йорку, де ждав на мене дядько. Я був дуже голодний і сказав йому це. А він купив мені бананів за одну дайму — десять центів. Як їх їсти, цього я не знав і соромився запитати дядька. Тому схрупав банана разом зі шкіркою, що не вийшло мені на здоровля, бо відтак мусів вернути його назад цілого з лушпиною. Ні, прошу дарувати, я сказав неправду. Вернув я добре пережутого банана... Тепер не можу навіть дивитись на банани"

(Далі буде).

Коваля, маючи з ним особисті порахунки. — У Стрию на вул. Болехівській дістався під колеса самоходу д-ра Яблонського з Нароля, 10-літній Влад. Кембус і перевезений до шпиталя помер. — Наслідком довготревалих дощів стан води у всіх гірських ріках піднісся. Небезпеки повени покищо нема. — Підчас бурі над селом Любичею пов. Рава Руська грім убив дві жінки, що сховалися під стиртами збіжа. — В Ярославі арештовано почтового урядовця Тадея Белецького за крадіж почтових посилок.

— **Смерть від затроєння рибою.** У станиславівському шпиталі помер Казимир Кочаб, учитель з Нижнева, що занедужав на затроєний шлунка, зївши рибу в реставрації. Ведеться слідство, щоби викрити винуватців.

— **Самогубство зі страху перед большевиками.** У вілянівському лісі коло Варшави знайшли тіло Теофілі Ґдулі з Варшави. Показалося, що вона відобрала собі життя зі страху перед большевиками. Ще в часі большевицької інвазії в 1920 р. під впливом вісток про большевицькі жорстокости вона дістала сильного потрясення нервів. Це розвинулося в психічну недугу, переслідчу манію, яка довела до самогубства.

— **Валять Казанський собор.** В Москві почали большевики валити велику церкву, звану Казанський собор. Як пише „Правда", церква стоїть на перешкоді організації вуличного руху біля Кремлю.

— **Ріжні вістки.** В Сирії панують спеки, що доходять до 44 ст. Ц. в тіні. — Біля Шамбрі в південній Франції зударився автобус з приватним самоходом, причому згинуло 8 осіб, а 30 є тяжко ранених. — Біля бразилійського порту Ріо Гранде зударився французький корабель „Ебе" з англійським „Корінальдо", наслідком чого французький корабель затонув. — В північній Сибірі в окрузі ріки Єнисей розбився великий російський літак, причому 11 осіб втратило життя.

З кіна.

КІНО „ХИМЕРА": „МАЛИЙ КОРОЛЬ".

Ця американська фільма це поправді зразкова гра двох артистів. Один із них маленький хлопчик з кучерявим волоссям, з оксамитними, розумними очима, другий — з виразним мужеським, хоч поганим обличчям. Оба вони знамениті: і Фредді Бартольомю і Віктор Мек-Леґлен роблять велике враження на всю публику, а це завдяки феноменальному вичуттю гри і чисто фільмовим ефектам. Ті дві контрастові сильветки займають майже ввесь екран, — кожна сцена їх гри мистецька.

Зміст фільми дуже наївний, як це трапляється в більшости в американських фільмах, і виразно заломлюється в кількох місцях. Тільки знаменита гра згаданих артистів виправляє ці нерівности. Завдяки їх грі дивимося з приємністю на казкові, мов з тисяча і одної ночі, пригоди професійного вояка, що з усміхом на устах іде назустріч смерти, двигаючи 80 фунтовий скоростріл, з якого тільки він один у всьому світі вміє стріляти підчас бігу. Цей вояк — це одна з найзнаменитших креацій Мек-Леґлена. Вирізняються ще у грі Ґльорія Стюарт і М. Ґвален — красунь, на жаль, у нас мало відомий.

Фільмова хроніка.

УКРАЇНСЬКА КІНО-СТУДІЯ В АМЕРИЦІ.

В одній із нюйорських студій кипить праця від ранку до ночі. Вранці репетиції прози і окремих гуртових сцен, в полудне оркестра, а ввечорі: солісти і хор.

Це все створила людина, що не вміє по англійськи, людина, яка зовсім припадково попала в Америку, танцюрист і балетмайстер Василь Авраменко. Був уже він і в Білім Домі на запрошення п'ї Рузвельт, пописувався своїм балетом на виставі в Шікаго і т. д. Тепер орґанізує Авраменко український мистецько-культурний осередок в Америці. Першим завданням цього осередку — це накручування українських фільм.

Перша фільма зі студії „Авраменко Фільм Продуксен Інкорпор" — це постановка відомої народньої оперети Котляревського „Наталка Полтавка". Хор і балет со люда. Орхестра зложена з музикантів зазнайомлених із вдачею української музики, під управою проф. К. Н. Шведова. Ролю Наталки грає відома оперова артистка Таля Сабанієва. В інших ролях виступають артисти: Швець, Діброва, Кчіона, Водяний і інші. Викінчуть фільму вже в вересні. На чергу підуть фільми „Сорочинський ярмарок", „Катерина", „Вій", „Запорожець за Дунаєм", „Тарас Бульба" і т. д.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

На вакаціях в Еспанії.

У париському тижневику „Кандід" помістив відомий журналіст свої подорожні враження, які подаємо в перекладі.

Бюро еспанських залізниць у Парижі: великий наріжний льокаль, у вікнах барвисті афіші, що звеличують красу Бурґосу, чар Ґренади...

Персоналу небагато. Одна панна андалюзійка, кількох кастилійців у одягах англійських ліфтбоїв — все те чекає на клієнтелю. „Чим можу служити?" — питає мене мельодійним голоском вимальована урядничка.

Я рішив удавати громадянина з далекої провінції, що про події за кордоном довідується лише з календарів, а про Еспанію знає лише з повісти „Останній з Абенсеражів". З добродушною усмішкою говорю: „Знаєте, я хотів би поїхати на які два тижні до Еспанії. З ваших проспектів довідуюся, що це чарівна країна, сонця, мрій... Так просто уявляю собі Альгамбру, тінисті городи, шум водограїв..."

Я звиджував раз заведення для божевільних і затямив собі погляд співчуття, яким психіятри глядять на хорих. Такий саме погляд звернув на мене ввесь шановний персонал бюра. Та я говорив дальше з розмріяними очима.

Бачите, я хотів би звидіти Астурію, опісля Кастилію, Естемадуру, Андалюзію, Араґонію, Катальонію. Як можливо — також еспанське Мароко...

Бачу, як урядовці поштовхують себе, обмінюються поглядами порозуміння, а опісля вибухає дуже жива дискусія по еспанськи. Потім говорять до мене всі нараз та я розумію з того лише одно слово: „революція".

„Революція?" — питаю тоном якнайбільше здивованим.

— „Так ви не чули, що у нас вибухла революція?"

— „Чи я добре чую: революція?"

— „Но так — всі це вже знають. Зрештою нічого поважного — от карлісти збунтувалися".

— „Карлісти?" — викликую тоном людини, яка переконана, що карлісти зникли з обличчя землі ще від 1874. — „От тобі й на! А я мав такі гарні пляни на вакації... Але, будь ласка, оповіджте мені, що воно за революція?"

Якийсь молодець з виглядом торрера пояснює мені найчистішим париським акцентом:

— „Це ген. Франко збунтував неґрів проти Мадриду. Очевидно, людовий фронт дав їм здорового прочухана. Біда лише, що тепер з помсти вони вбивають усіх, хто попадеться. От які вони, ці фашисти..."

Чухаюся в голову: „Значить — годі їхати?"

— „Алеж чому ні? Звериться лише до того дальшого віконця!"

Сидить там якийсь елеґантний добродій з діловою міною. Розвиває карту Еспанії і говорить: „Можете свобідно їздити по всьому півострові, але, так скаватиб... на свій риск".

— Всюди? — питаю врадуваний.

— Но так, всюди — очевидно там, де нема повстанців.

— Тоді я їду до Севіллі.

— Ні.

— До Овіедо.

— Ні.

— А до Сараґосси?

— Ні.

— . . . . .

— Ні. Лише до місцевостей, що підлягають мадридському урядові.

— Здається, небагато тих щасливих місцевостей...

— Алеж які! Можете поїхати до Мадриду, через Валенсію.

Думаю.

— Ні, таки ліпше зрезиґную з тої подорожі.

Елеґантний урядовець дивується:

— Чому ж? Амбасада запевнює нас, що границя отворена, до Еспанії можна їхати без візи.

— Чи можна і вернутись відтіля?

— Не знаю. На всякий випадок, коли не зможете дістатися, ми вам повернемо гроші за білет. Зрештою наш уряд відсилає ранених чужинців до дому.

Я дещо заспокоївся. Тимчасом прийшла якась дама і взялася переглядати розклад їзди, шепнула до мене:

— Я саме тепер приїхала з Еспанії, тому раджу вам: як хочете їхати до Еспанії, не забудьте взяти зі собою харчів. Дещо води також не зашкодить...

Рене Жоліве.

ДИВОГЛЯДИ.

ДВАНАЦЯТЬЛІТНА ДІВЧИНКА СХОПИЛА ДИТИНУ.

Мала Люсет де Бонвіль позавидувала слави американським ґанґстерам і сама схопила дитину. Ціла подія скоїлася так. При вул. Летель живе поліцист Борар із жінкою. Жінка вивезла чотиромісячного хлопчика у візочку й задишила перед домом. Коли за хвилинку повернулась, візочок стояв порожний. Почали скрізь шукати і щойно сусіди повідомили батька, що бачили малу дівчину з дитиною. Батько кинувся в погоню за малою злодійкою, що жила на сусідній вулиці. Колиж вона побачила, що за нею гонять, покинула дитину на пішоході, а сама втекла. Всетаки її зловили і вона тоді заявила, що дитину забрала тільки тому, що хотіла забавитися „в маму" і й не думала дитині нічого злого робити.

ШВАЙЦАРІЯ ПРОТИ ШЕРЛІ ТЕМПЛЬ.

Женевська влада виступила проти фільмів з відомою малою зіркою Шерлі Темпль і заборонила дітям, що мають менше як 15 літ ходити до кіна на її фільми. Свою заборону мотивують женевські урядові кола тим, що Шерлі дає дітям злий приклад, заманюючи їх на небезпечну дорогу кінової карієри. Старші уладили перед одним із кін, де грають фільму з малою Шерлі, велику, бурхливу демонстрацію.

—o—

Спорт.

УКРАЇНА — ДРУГИЙ СОКІЛ.

Мистецькі змагання обох дружин відбудуться в неділю на грищі 19-го п. п. „Цитаделя". Початок змагань в год. 11-ій передполуднем. Ці змагання дадуть цікаві, бо слабий донедавна Сокіл переміг минулої неділі резерву Погоні, значить може бути для України грізним і твердим противником. Україна повинна доложити всіх зусиль, щоби доказати, що успіх минулої неділі не був тільки щасливим припадком і ці змагання повинна наша одинацятка рішуче виграти.

КРАЄВІ СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ.

Львівський Клюб Ситківкарів повідомляє, як організатор змагань з рамени Українського Спортового Союзу, що краєві ситківкові змагання відбудуться в днях від 10. до 13. вересня, а не як перше подано 28. до 30. серпня ц. р. Змагання відбудуться у таких конкуренціях: гра поодинока жінок і мужчин, подвійна гра жінок і мужчин та гра мішана. Зголошення слати на адресу **УСС. Львів, Підвалля 7 до дня 8. вересня.** Змагуни з провінції подадуть чи потребують нічліґів. Вписове до змагань в квоті 2 зол. за гру поодиноку та по 1 зол. від подвійної та мішаної гри складати разом із зголошенням. Змагання відбудуться на спеціяльно в тій ціли перерібленому тоці Л. К. С. на площі Сокола-Батька.

ПРОГРАМА КРАЄВИХ ПЛАВАЦЬКИХ ЗМАГАНЬ.

Субота 29. VIII. год. 15.30: 100 м. ст. довільний мужчин; 50 м. ст. довільний жінок; 200 м. ст. клясичний мужчин; 400 м. ст. довільний мужчин; 100 м. ст. клясичний жінок; гінці 5 × 50 ст. довільний мужчин; гінці 3 × 50 ст. змінний жінок; гінці 4 × 200 ст. довільний мужчин.

Неділя 30. VIII. год. 15.: 100 м. ст. горілиць мужчин; 100 м. ст. довільний жінок; 100 м. ст. клясичний мужчин; 400 м. ст. клясичний жінок; 800 м. ст. довільний мужчин; 3 × 100 ст. змінний мужчин; 4 × 50 ст. довільний жінок. Водний мяч і скоки.

Змагання відбудуться без огляду на погоду на става „Світезь". Ціни білетів 0.20 і 0.50 зол.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Театри.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котка.

28. VIII. Жидачів.
29. VIII. Стрий.

Великий Театр:

Пятниця, 28. VIII. год. 8. веч. „Пані презесова“.
Субота, 29. VIII. год. 8. веч. „Пані презесова“.

Театр Ріжнородностей:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Дінки“ з Джекі Купером і Мері Астор.
АТЛЯНТИК: „Рітмайстер фон Верфен“.
ВАНДА: „Під гарячим небом Аргентини“, „Наші хлопці моряки“.
ГРАЖИНА: „Сон літньої ночі“ Шекспіра з музикою Мендельсона.
КАСІНО: Пластична фільма „Цікавий тиждень у Касіно“.
КОПЕРНИК: „Цвітка Гаваю“ з Мартою Еґерт.
МАРУСЕНЬКА: „Серця зі сталі“.
МЕТРО: „Князь Аркадії“ найвеселіша австрійська комедія.
МІРАЖ: „Юдіка“ (з Дж. Альпар і Ґуст. Фреліхом), „Веронїка“ (з Фр. Ґаль).
МУЗА: „Касіно де Парі“ з Аль Джонсоном.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Залога“.
ПАН: „Жінка без маски“, „Ввесь Париж співає“.
РАЙ: Амфітріон.
СВІТ: „Амфітріон“.
СТИЛЕВЕ: „Доктор Ікс“, ревія „Під волос“.
ТОН: „Молочна дорога“ з Гар. Льойдом.
УТІХА: „Тайна д-ра Чандлера“, ревія „Жінки на відпустці“.
ХИМЕРА: „Малий король“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

Прага.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 28. серпня 1936.

Відень (506,8) 11.05 Зальцбурський фестіваль: Концерт під дир. Арт. Тосканінія, 12.20 Концерт для молоді, 19.55 Війсьн. орх., 22.10 Розр. музика. **Брно** (315,4) 18.20 Шубертові пісні, **Прага II.** (249,2) 20.00 „Ревія“ оп. Вайса, 21.00 „Дон Хуан“ музика Моцарта, Ліста, Штравса до тексту Байрона, Дельтерля, Ленава, **Париж** (1648) 11.00, 12.15 Легка музика, 17.30 Концерт симф. орх., 20.00 Віольончеля, 20.45, 22.45 Концерт, **Білгород** (437,3) 15.15, 17.20 Нар. пісні, 18.30 Сп. рецітал, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 16.30 Розр. музика, 19.00 З радієвої вистави, музика, пісні, 20.00 Веселий вечір, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00, 14.00, 21.10, 22.30 Музика, **Мінхен** (405,4) 17.00 Солісти, 18.00 Концерт, 21.00 Літо в музиці, хор, орхестра, **Будапешт** (549,5) 13.30 Солісти, спів, форт., 17.00 Сальон. музика, 18.30 Дуети на скр. і контрабас, 21.30 Концерт оп. орх., **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 13.15 Розр. музика, 20.40 Концерт форт. дуету і пісоньки, **Рим** (420,8) 17.15, 19.00 Легка музика, 21.20 Орх. концерт.

Субота, 29. серпня 1936.

Відень (506,8) 15.35 Концерт хору, 19.25 „Чоловік богів“ оп. Легара, 22.10 Віольончеля, **Братислава** (298,8) 20.40 Італійські арії, **Прага II** (249,2) 16.50 Спів. рецітал, 22.30 Легка й джез. музика, **Париж** (1648) 11.00. 12.15. 13.00 Легка музика, 16.00 Концерт із амер. консерваторії у Фонтенебльо, 20.00 Спів, форт., 20.45 „Ля Рен Фіямет“ драм. казка з музикою Леру, **Білгород** (437,3) 12.00 18.00 Нар. пісні, 20.00 „Чар вальса“ оп. О. Штравса, 23.00 Легка й танк. музика, **Берлін** (356,7) 8.20 Форт. музика, 14.15 Весела авдиція, 16.00 Велике пополудне з радієвої вистави, солісти й інстр., 19.00 „Нанга Парбат“ авд. на осн. гімалайського переказу з музикою, 20.10 Вечір пробоєвиків, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 14.00 19.00 Музика, **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика для села, 14.20 Пісні, 16.15 Пісні Вольфа в вик. солістів, 18.00 Популярна музика, **Будапешт** (549,5) 12.05 Сальон. музика, 13.30 Циг. музика, 17.40 Сольо на тароґато, 18.30 Віденська музика, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 13.15 Розр. концерт, 20.40 „Ль Арлезіяна“ оп. Чілеї. **Рим** (420,8) 17.15 19.00 Легка музика, 21.20 Орх. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 28. серпня 1936.

11.57 Сигнал часу, 12.03 Туристичний інформатор 12.08 Життя товариств, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Ріжні мельодії, 14.30 Програма на сьогодні, Трохи інформацій, Для розривки, гр пл., 15.30 Господарські вістки, 15.45 Гутірка з хорими, 16.00 Голоси природи орх. концерт, 16.45 Репортажі з Полісся: Рибна господарка, 17.00 Концерт солістів: Франка Моріні кольор. сопр., фортепіян, 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Від Орлова до Карви, 18.10 Імперіо Арґентіна, гр. пл., 18.25 Програмова скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекламовий концерт, 18.45 Гутірка, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 19.00, 20.15 Китиця фільм. мельодій, орх., спів, рефрени, форт., 19.30 Трансм з Італії: Народня музика, 20.00 „Фільмовий режисер“ монольоґ Юл. Тувіма, 20.45 Вечірний денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт симф. орх., 22.00, 22.10 Спортові вістки, 22.15 Танкова музика; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Закінчення авдицій.

Субота, 29. серпня 1936.

11.57 Сигнал часу, 12.03 Фейл.: Венецька пригода, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Тріо, 14.30 Програма на сьогодні, Трохи інформацій, Концерт бажань, 15.40 Господарські вістки, 15.45 „Забава в концерт“ авд. для дітей, 16.00 Концерт хору, 16.45 Кілька годин у Ризі, 17.00 Концерт симф. орхестри, 17.50 Деревляні церкви на Шлеську, 18.00 „Наша програма“ і Програма на завтра, 18.10 Форт. рецітал, 18.30 Актуальний фейлетон „На порозі шк. року“, 18.40, 18.50 Рекламовий концерт, 19.00 Концерт нар. капелі, пісоньки, 20.15 Спогади еміґрантів, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Віольончелевий рецітал у супр. фортепіяну, 21.30 „Чіпець і гуслі“, 22.00, 22.10 Спортові вістки, 22.15 Розривковий концерт, орх., скрипка, Каз. Островський тенор; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.30 Закінчення авдицій.

Радіокутик.

СВІТОВИЙ СОЮЗ РАДІОВИХ СПРАВОЗДАВЦІВ.

Радіо ще раз довело світові, яким воно є незаступним винаходом, якщо йде про зближення поодиноких народів і поширення відомостей, на які цілий світ чекав нетерпеливо.

В атмосфері, а може й в стратосфері, йшли короткі й довгі хвилі зі столиці Німеччини понад суходолами і морями на всі континенти.

51 радіофонічних країн вислали своїх найкращих співробітників до Берліна. Нічого дивного, бож події такої міри і значіння, як остання Олімпіяда, не повторюються так часто. Мусимо чекати знову чотири роки, поки слухачі цілої земної кулі зберуться при голосниках одностайно опановані цікавістю, що діється на міжнародніх змаганнях.

Однак і поза Олімпіядою трапляються і то досить часто, нагоди, які збирають радіових справоздавців кількох або кільканацяти країн. Це або якісь міжнародні спортові змагання, культурні зїзди загальноевропейського значіння, врешті політичні події, які притягають до себе увагу загалу.

При всіх цих нагодах зустрічаються з собою більш-менш ті самі люди, що виконують службу для поодиноких радіофоній. Зустрічаються, разом працюють, помагають собі, віддаючи взаємно дрібні прислуги. Таким чином витворюється почуття фахового приятельства. Найбільш знані справоздавці витаються, як старі знайомі, чи це з нагоди якогось спеціяльно цікавої спортової зустрічі, чи якогось свята загально-культурного значіння, яке скупчує радіорепортерів в одному місці, як нпр. музичний фестіваль в Байрейті або Зальцбурзі.

Радієвий справоздавець, який переносить при помочі мікрофона відомости про те, що він бачить, до своєї більш-менш віддаленої країни, знаходиться завжди в непевности, як вийде ця трансмісія. Це залежить не тільки від його вміння дивитися і оповідати про те, на що він дивиться, але також від технічних умовин, які причиняються до кращого чи гіршого відбору в його країні.

Спосіб уставлення мікрофонів, відпровадження трансмісійних дротів, урядження висильних і змішувальних стацій, відограє дуже велику ролю в цих трансмісіях.

З приводу цього необхідно створити якийсь загально-світовий союз радієвих справоздавців, який істнував би поруч з Міжнародньою Радіофонічною Унією як помічний орган, контрольний кожного разу для технічної підготови радієвих трансмісій. Такий союз міг би з нагоди загально-европейських або світових подій, які схоплюють справоздавчі мікрофони, виповідати свої критичні зауваги про технічні приготовлення цього роду трансмісій.

З нагоди XI. Олімпіяди в Берліні відбулося у предсідника німецької радіофонії зібрання всіх радіорепортерів, що працюють на Олімпіяді. Представників 51 радієвих країн повітав предсідник в імені міністра пропаганди, стверджуючи, що вони були властивими творцями вистав поодиноких народів про вигляд і хід цього великого спортового свята. Радіослухачі цілого світу дивилися їх очима і із слів цих справоздавців діставали образи, які давали їм поняття про XI. Олімпіяду. Це почесне завдання радієвих справоздавців вийшло далеко поза чисто спортову ділянку, набираючи більш загального значіння і стаючи знаряддям світового зближення народів. Радіорепортери були ніби пропагаторами загально-людського миру, дормуючи опінію світу.

Внаслідок цього зібрання утворено Організаційний Комітет, маючи за завдання підготовити підставу нової міжнародньої організації радієвих справоздавців.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.93—89.50, Дол. американські 5.32.50 — 5.29.50, Долари канад. 5.31.50 — 5.28.50, Фльорени голянд. 361.47 — 358.75, Франки фр. 35.05.50 — 34.89,50, Франки шв. 173.57—172.73, Фунти англ. 26.82 — 26.66, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.10—19.70, Корони данські 119.94, 118.80, Корони норв. 134.73—133.75, Кор. шв. 36.50—34.50, Ліри італ. 36.50—34.50, Марки фінл. 11.83—11.60, Марки нім. 138 — 133 Шил. австр. 99 — 98. Марки нім. срібні 149—144.

Акції.

Банк Польський 96, Ліллпоп 12.30, Стараховичі 32,25.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 62, 2. ем. 60.75—60.50, 5 конв. 47.50, 6 дол. 60.50, 4 прц. прем. дол. 48, 7 прц. стаб. 48—49,

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 48—50, 4 прц. Л. З. Бк Г. 38.50—40. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 41—44, 4 прц. ТКЗ. 38.50—40, 4 і пів прц. ТКЗ. 40— 42, 4 і пів прц. БҐК. 62.50—65, 4 прц. БҐК, 61.50—65.

Долярівка 48.00—49.00, 5 інвест. 1. ем. 60—63, 2. ем. 61—64.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 27. серпня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. 1 без опакування	2.15 зол.
кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.20 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.40 „
1 л. молока від 10. VII . . .	0.13 „
1 к. яєць	2.60 „

Тенденція на масло знижкова, на молоко слаба, на яйця вдержана,

Маслосоюз повідомляє, що в дні 27. VIII. ц. р. платив своїм достапцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята 1. кл. щойно від 0.80 кг. вгору	0.85 „
Курки без остріг 1. кл. щойно від 170 кг. вгору	1.00 „
Качки молоді, товщеві 1. кл. щойно від 1.60 кг. вгору	0.85 „

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.